

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Liikunta

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2009

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:26

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2009

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:26

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen
PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi>
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansikuva / Omslagsbild: www.rodeo.fi

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet 2010

ISBN 978-952-485-978-3 (nid./hft.)
ISBN 978-952-485-979-0 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0327 (painettu/print)
ISSN 1799-0335 (PDF/Online)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja / Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2010:26

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarot	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	11
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2009	12
2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009	14
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2010	14
3 Kuntien liikuntatoimi	18
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	19
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous	20
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	21
4 Liikuntapaikkarakentaminen	24
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	25
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	26
5 Liikunnan koulutuskeskukset	29
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	29
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	32
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	34
5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	38
6 Liikunnan kansalaistoiminta	41
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset	42
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2009	49
6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2009	50
7 Liikuntatiede	63
7.1 Valtionavustukset liikuntatieteellisen tutkimukseen	65
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt	67
8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta	70
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	70
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa	71
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille	71
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	72

9	Huippu-urheilu	74
9.1	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	75
10	Antidopingtoiminta	78
10.1	Valtionavustukset antidopingtoimintaan	78
10.2	Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping	80
11	Terveyttä edistävä liikunta	81
12	Lasten ja nuorten liikunta	84
13	Erityisliikunta	86
	Lähteet	88

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2009 -julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntayksikön toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2009.

Liikuntatoimen määrärahat valtion talousarviossa ovat pääosin kehyksen ulkopuolisia veikkausvoittovaroja. Näistä osoitetaan valtion tukea kuntien liikuntatoimille, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja lajiliitoille, lasten ja nuorten liikuntaan, terveyttä edistävään liikuntaan, huippu-urheilun kehittämiseen, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Julkaisun tiedoista tilastot ennen vuotta 2009 ovat Liikuntatoimi tilastojen valossa 2008 -julkaisusta. Aikaisemman tilastojulkaisun lukuihin on tehty muutamia tarkistuksia indeksikorjausten johdosta ja lisäksi on korjattu muutamia havaittuja virheitä.

Julkaisussa pyritään tiettyyn jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollista. Käytettyjen indeksien osalta tässä julkaisussa on käytetty julkisten menojen hintaindeksiä ja rakennuskustannusindeksiä. Molemmissa perusvuosi on 2000. Aikaisemmissa tilastojulkaisuissa perusvuosi on ollut 1995.

Tässä julkaisussa käytetään ministeriön osalta nimeä opetusministeriö, kun kyse on vuoden 2009 toiminnasta ja päätöksistä. Kun kyse on avustamisen yleislinjauksista, käytetään 1.5.2010 alkaen käytössä ollutta opetus- ja kulttuuriministeriö -nimeä.

Tekstissä viitataan vuotta 2009 koskevien tietojen osalta lääninhallituksiin. Valtion aluehallinnon uudet viirastot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY) aloittivat toimintansa 1.1.2010, joten avustamista koskevien yleislinjausten osalta viitataan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2010 suorittanut valtiotieteiden kandidaatti Antti Pelanteri.

Helsingissä 15.12.2010

ylitarkastaja Kirsti Laine
opetus- ja kulttuuriministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2009 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1999–2008

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2009 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2009 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2010.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009.

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2010.

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2009 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2009.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2009, indeksikorjaamaton.

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2009, indeksikorjaamaton.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2009 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2009 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2009.

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009.

Taulukko 16. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2009 (lkm).

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008 ja 2009.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 18. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2009.

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamis-avustukset vuosina 2000–2009, 31 indeksikorjattu RKI 2000=100.

Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty kehittämisavustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2009.

Taulukko 22. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2009.

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2009.

Taulukko 23. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2009.

Taulukko 24. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Kuvio 11. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Kuvio 12. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonais-rahoitus vuonna 2009.

Taulukko 26. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2009.

Taulukko 27. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2009.

Taulukko 28. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2009.

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2009.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2009.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 29. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä Suomen Liikunnan ja Urheilun eikä Olympiakomitean avustuksia).

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2008–2009, indeksikorjaamaton.

Kuvio 15. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2009.

Taulukko 31. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2009 (lkm).

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt.

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2009 (€).

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnaloittain vuonna 2009.

Taulukko 48. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2009.

7 Liikuntatiede

Kuvio 16. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2009.

Kuvio 17. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty avustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 49. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2009.

Taulukko 50. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2008–2009.

Kuvio 18. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2009.

Taulukko 51. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2009.

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Taulukko 52. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100

9 Huippu-urheilu

Taulukko 54. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2009 (€), indeksi-korjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2009.

10 Antidopingtoiminta

Taulukko 55. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2000–2009* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

11 Terveyttä edistävä liikunta

Kuvio 24. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 56. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuosina 2007–2009, indeksikoraamaton.

Taulukko 57. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2007–2009, indeksikoraamaton.

Taulukko 58. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuosina 2008–2009, indeksikoraamaton.

12 Lasten ja nuorten liikunta

Kuvio 25. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty avustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

13 Erityisliikunta

Kuvio 26. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 59. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

1 Veikkausvoittovarot

Suomalaisen kulttuurin tuesta merkittävä osa rahoitetaan Veikkaus Oy:n tuotoista kertyvillä veikkausvoittovaroilla. Valtion talousarvion kautta veikkausvoittovarot jaetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle tieteeseen, taiteeseen, liikuntaan ja nuorisotyöhön. Vuonna 2009 opetusministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 460,4 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodelta 1940. Vuonna 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi 60 % varoista sekä jäljelle jäävät 40 % jaettavaksi tieteeseen, taiteeseen ja nuorisotyöhön. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpaja- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määriteltiin 36,6 %. Asetusta muutettiin vielä vuonna 1992, jolloin poistettiin säännökset koko urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan osuus veikkausvoittovaroista pieneni vähitellen ollen vuonna 2001 enää noin 21 %.

Vuonna 2002 voimaan astui arpajaislaki (1047/2001), joka sisältää keskeiset säännökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säättämi-

sen yhteydessä säädettiin myös laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä (1054/2001). Tämän nk. jakosuhdelain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteiden, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen: 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen. Lisäksi jäljelle jäävä 10 % jaetaan samoille edunsaajille valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Näiden prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

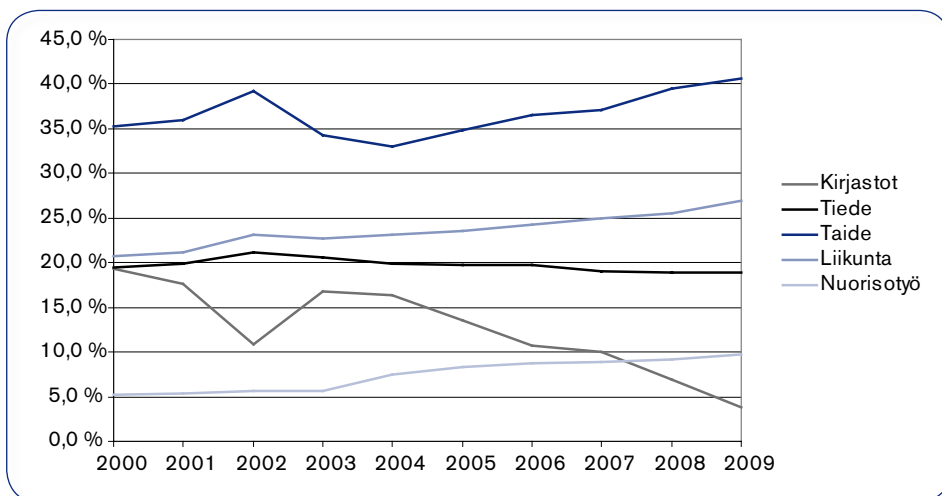
Vuonna 2009 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 27,0 %. Edellisestä vuodesta osuus kasvoi 1,5 prosenttiyksikköä. Taiteen osuus vuoden 2009 veikkausvoittovaroista oli 40,6 %, tieteen 18,9 % ja nuorisotyön 9,7 %. Edunsaajille vuosina 2000–2009 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista esitetään taulukossa 1 ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys kuviossa 1.

Veikkausvoittovaroista on vuodesta 1996 lähtien rahoitettu myös kunnallista kirjastotoimea, jonka valtionosuus rahoitettiin aiemmin suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2009 kirjastojen osuus veikkausvoittovaroista oli 3,8 %. Jakosuhdelain mukaan

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2009 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
2000	73,8	74,5	134,9	79,0	19,9	382,1
2001	67,1	75,9	137,4	80,7	20,3	381,4
2002	38,9	76,2	140,9	83,3	20,3	359,6
2003	62,0	75,8	126,7	83,9	20,7	369,1
2004	62,3	75,7	125,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,6
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8
2007	40,0	76,6	148,8	100,1	36,0	401,5
2008	28,2	77,0	161,0	104,0	37,4	407,6
2009	17,6	86,9	186,8	124,3	44,7	460,4

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1999–2008

veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää vuoden 2009 jälkeen käytetä kunnallisen kirjastotoimen tukemiseen. Vuosina 2003–2009 noudatettiin siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastojen osuus vähitellen pieneni laissa erikseen määriteltyjen vuosittaisten prosenttiosuuksien mukaisesti.

Lähteitä:

Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarat. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoyt/veikkausvoittovarat/?lang=fi.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliin voittovaroista sekä valtion budjettivaroista. Vuonna 2009 valtion liikuntamäärärahat olivat yhteensä 127,6 miljoonaa euroa, joista pääosan muodostivat veikkausvoittovarat. Määrärahoista 3,3 miljoonaa euroa katettiin budjettivaroilla, jotka kohdistettiin liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin. Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2009 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin osoitetut budjettivarat vuosina 2000–2009. Vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa eduskunta osoitti liikuntamäärärahoihin 8 333 000 euron lisäyksen. Tämä selittää osaltaan liikuntamäärärahojen suurta kasvua vuonna 2009. Lisämääräraha kohdistettiin työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkahankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätöstiedoissa huomioidaan talousarviomäärärahojen lisäksi mahdolliset lisätalousarvioissa myönnetty määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 2000–2008 määrärahat

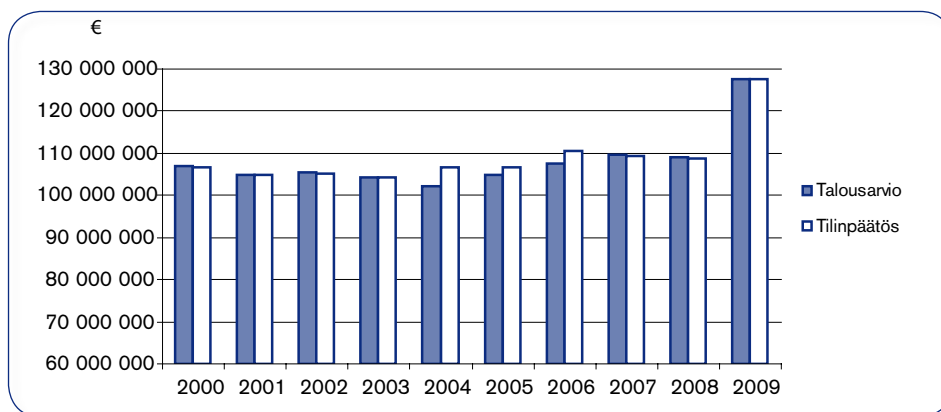
maisisessä lisätalousarviossa eduskunta osoitti liikuntamäärärahoihin 8 333 000 euron lisäyksen. Tämä selittää osaltaan liikuntamäärärahojen suurta kasvua vuonna 2009. Lisämääräraha kohdistettiin työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkahankkeisiin.

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	“Indeksikorjatut määrärahat”
2000	80 089 072	79 894 392	106 738 907
2001	81 691 062	81 621 752	104 852 558
2002	84 559 000	84 374 309	105 153 057
2003	85 857 000	85 745 351	104 141 626
2004	86 389 000	90 043 195	106 552 443
2005	91 291 000	93 007 237	106 750 574
2006	96 385 000	99 062 492	110 473 697
2007	101 550 000	101 441 297	109 471 384
2008	106 818 000	106 703 530	108 821 310
2009	127 746 000	127 631 087	127 631 087

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
2000	872 000	1 164 992	1,1 %
2001	927 000	1 190 838	1,1 %
2002	1 039 000	1 294 873	1,2 %
2003	1 893 000	2 299 135	2,2 %
2004	1 925 000	2 277 945	2,1 %
2005	3 067 000	3 520 199	3,3 %
2006	1 308 000	1 458 671	1,3 %
2007	1 342 000	1 448 233	1,3 %
2008	2 753 000	2 807 640	2,6 %
2009	3 331 000	3 331 000	2,6 %

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

on muutettu vuoden 2009 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksiin 2000=100 mukaan. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 2000–2009 esitetään kuviossa 2.

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2009

Kuviossa 3 ja taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen sekä kehitys vuosina 2000–2009. Esitetyt luvut on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100, poislukien liikuntapaikkarakentaminen ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustukset, joihin korjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 2000=100.

Liikuntajärjestöjen lukuihin sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetty toiminta-avustukset, kehittämisavustukset sekä avustukset arvokilpailu- ja Euro Cup-matkoihin lukuunottamatta Suomen Olympiakomitea ry:n toiminta-avustusta, joka on esitetty kuviossa 3 ja taulukossa 4 omana kohtanaan. Liikuntapaikkarakentamisen lukuihin sisältyvät liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen myönnetty avustukset.

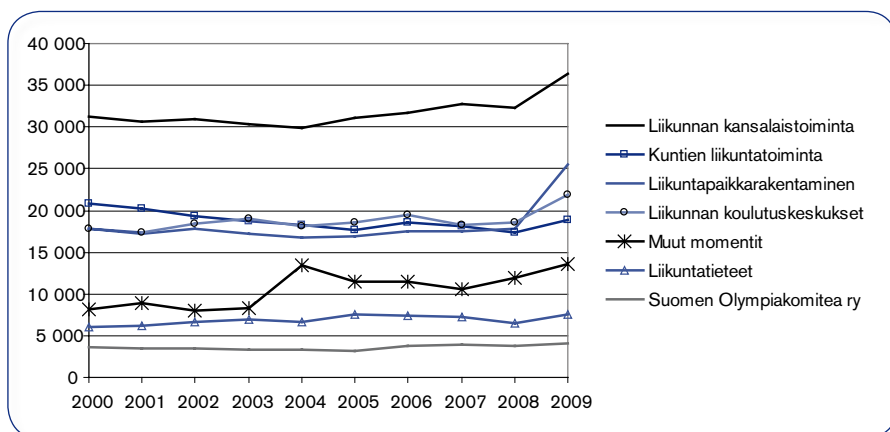
Liikunnan koulutuskeskusten osalta taulukkoon 4 on eritelty veikkausvoittovaroista alueellisille ja valtakunnallisille koulutuskeskuksille jaettavat valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamis- ja kehittämisavustukset. Samaten erittelyssä esitetään myös valtion budjettiva-

roista liikunnan koulutuskeskuksille jaettava valtionosuus.

Kuntien liikuntatoiminnan lukuihin sisältyvät veikkausvoittovaroista kunnille jaetut valtionosuudet. Liikuntatieteiden osalta lukuihin sisältyvät liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat liikunnan antidopingtoimintaan, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammattinedistämssäätiölle.

Kohdan muut momentit lukuihin kuviossa 3 ja taulukossa 4 sisältyvät liikunnan tunnustuspalkintoihin ja opetusministeriön käytettäväksi osoitettujen varojen ohella lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveysliikunnan kehittämiseen, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen, kansainväliseen yhteistyöhön, kansainvälisiin kongresseihin, valtion liikuntaneuvostolle sekä läänien liikuntatoimelle liikuntalain ja tulossopimuksen toteuttamisesta aiheutuviin menoihin tarkoitetut määrärahat. Niin ikään kohtaan muut momentit on laskettu mukaan muut valtion liikuntamäärärahoista vuosittain erilaisiin käyttötarkoituksiin osoitetut avustukset, kuten vuodesta 2006 toteutetun joukkuepalloiluprojektin ja vuosina 2006–2007 kunnille jaettujen sukupuolten tasa-arvotoiminnan tai monikulttuurisuuden edistämisen tunnustuspalkintojen määrärahat.

Vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa liikuntapaikkarakentamiseen osoitettu 8 333 000 euroa näkyy kuviossa 3 suurena lisäyksenä liikuntapaikkarakentamisen määrärahassa.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2009 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2009 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Määrärahojen jakautuminen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liikunnan kansalaistoiminta	31 228	30 677	30 960	30 321	29 889	31 064	31 657	32 767	32 339	36 375
Suomen Olympiakomitea ry	3 595	3 543	3 437	3 350	3 264	3 166	3 792	3 948	3 814	4 100
Liikuntapaikkarakentaminen	17 745	17 277	17 869	17 244	16 811	16 857	17 571	17 582	17 772	25 461
Liikunnan koulutuskeskukset	17 828	17 322	18 375	19 055	18 113	18 542	19 411	18 238	18 592	21 901
- valtionosuus toimintaan*	12 999	13 320	14 077	12 911	12 759	13 210	13 817	13 569	12 818	12 850
- rakentamisavustukset	2 838	2 162	2 511	3 359	2 603	2 156	3 338	2 449	2 355	5 070
- kehittämisavustukset	825	648	492	486	473	1 033	797	772	612	650
- valtionosuus budjettivaroista	1 166	1 191	1 295	2 299	2 278	2 143	1 459	1 448	2 808	3 331
Kuntien liikuntatoiminta	20 891	20 179	19 376	18 659	18 218	17 715	18 637	18 100	17 333	18 794
Liikuntatieteet	6 091	6 139	6 661	6 880	6 656	7 570	7 338	7 272	6 453	7 487
Muut momentit	8 137	8 856	8 050	8 360	13 376	11 519	11 544	10 545	11 890	13 513
Yhteensä	105 515	103 993	104 728	103 869	106 326	106 434	109 950	108 452	108 194	127 631

*Valtionosuus toimintaan sisältää myös valtionosuuden vuokra-arvon pääomakustannuksiin vuosina 2000–2003.

2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion vuoden 2009 liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on lähes kolmasosa. Kuntien liikuntatoimintaan on osoitettu vajaa 15 % ja liikuntapaikkarakentamiseen noin viidennes liikuntamäärärahoista. Liikunnan koulutuskeskusten prosenttiosuus määrärahoista on pysynyt ennallaan vuotta aikaisempaan nähden, ollen 17,2 %. Tiedolla johtamiseen ja tietopohjan vahvistamiseen on puolestaan osoitettu 4,5 % määrärahoista. Kyseinen momentti vastaa aiempina vuosina valtion talousarvion tilijaotteluun sisältynyttä liikunnan koulutuksen, tutkimuksen ja tiedonvälityksen momenttia. Muiden tilijaottelun mukaisten momenttien osuudet vuonna 2009 jäivät kukin alle kolmen prosentin.

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2010

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2010 olivat 130 361 000 euroa, joista budjettivarojen osuus oli 1 840 000 euroa. Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa liikunnalle kuitenkin myönnettiin 7 500 000 euron lisäys, jonka seurauksena valtion liikuntamäärärahat kasvoivat yhteensä 137 861 000 euroon. Kasvua vuoteen 2009 nähden muodostui näin ollen noin 10 miljoonaa euroa. Lisätalousarviossa myönnettyt lisämäärärahat kohdennettiin nuorten työllistämiseen liikunnan alalla. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään liikuntamäärärahat vuodelle 2010 momenteittain valtion talousarvion tilijaottelua mukaillen.

Suurin osuus valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2010 kohdistuu liikunnan kansalaistoimintaan 44,9 miljoonalla eurolla. Momentti jakautuu lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin, seuratuksen kehittämisohjelman, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisen sekä nuorten harjoitteluohjelman määrärahoihin.

Liikunnan koulutuskeskuksille on osoitettu yhteensä 20,1 miljoonaa euroa, josta 1,8 miljoonaa euroa muodostuu valtion budjettivaroista myönnettävistä valtionosuuksista. Veikkausvoittovarojen osalta tämä momentti jakautuu alueellisten ja valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan myönnettäviin vapaan sivistystyön valtionosuuksiin sekä liikunnan koulutuskeskusten kehittämis- ja rakentamisavustuksiin. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 valtion budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille kohdistettavat määrärahat on sisällytetty asianomaiseen momenttiin.

Liikuntapaikkarakentamisen osuus valtion liikuntamäärärahoista on 21,6 miljoonaa euroa. Tähän momenttiin sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen liittyvät määrärahat. Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan ovat 18,9 miljoonaa euroa.

Tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentille on osoitettu 6,2 miljoonaa euroa, joka jakautuu liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, liikuntalääketieteen keskuksille, tiedonvälitysyhteisöille, kansainvälisiin kongresseihin, Suomen Urheilumuseosäätiölle sekä Suomen Urheiluilmailuopistolle kohdennettaviin määrärahoihin.

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen on valtion liikuntamäärärahoista erikseen osoitettu 5,1 miljoonan euron määräraha. Huippu-urheilun kehittämiseen osoitetut 4,9 miljoonaa euroa jakautuvat urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen sekä arvokisoihin kohdennettaviin määrärahoihin. Terveystta edistävän liikunnan kehittämiseen valtion liikuntamäärärahoista osoitetaan 3,2 miljoonaa euroa Kunnossa Kaiken Ikää ja Terveysliikunta -ohjelmien kautta.

Muita valtion talousarvion tilijaotteluun vuodelle 2010 sisältyviä liikuntatoimen momentteja ovat liikunnan antidoping-toiminta, kansainvälinen yhteistyö, liikunnan aluehallinnon toiminta, valtion liikuntaneuvosto sekä opetusministeriön käytettäväksi osoitettu osuus, johon sisältyvät erikseen mainittuna määrärahat liikunnan tunnustuspalkintoihin.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2009.

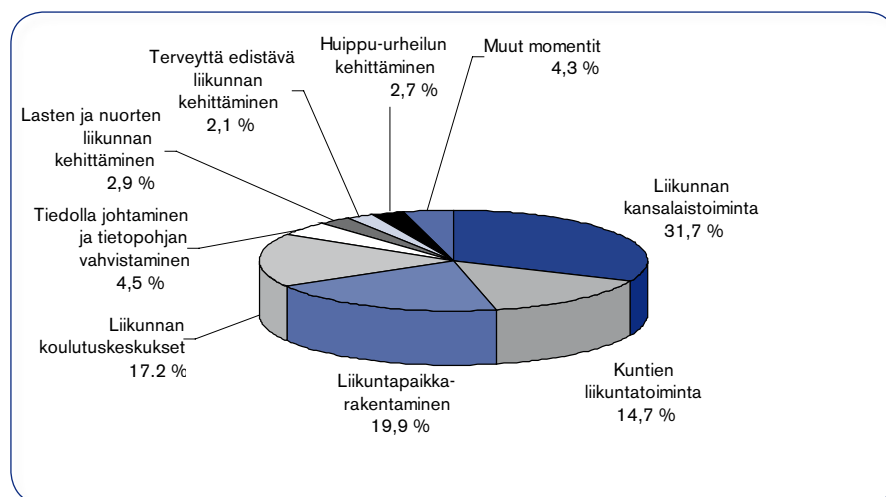
Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2010.

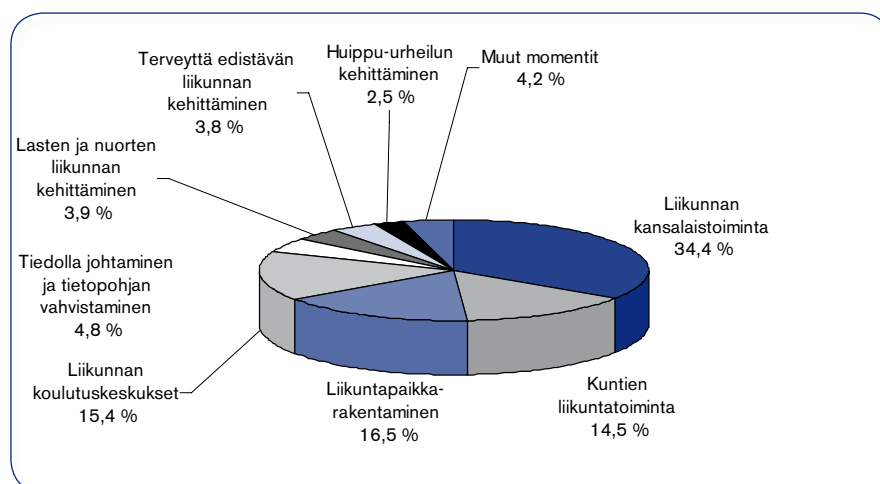
Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: <http://www.tilinpaaotoskertomus.vm.fi>.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2010.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2009.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	40 400 000	31,7
Lajiliitot	18 825 000	
Muut liikuntajärjestöt	19 425 000	
Seuratuen kehittämisohjelma	1 750 000	
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen	400 000	
Kuntien liikuntatoiminta	18 794 139	14,7
Liikuntapaikkarakentaminen	25 461 220	19,9
Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	24 711 220	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus	750 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	21 900 549	17,2
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	12 849 549	
Valtionosuudet budjettivaroista	3 331 000	
Kehittämisyavustukset	650 000	
Rakentamisyavustukset	5 070 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	5 785 798	4,5
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	2 281 242	
Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin	156 134	
Liikuntalääketieteen keskuksille	2 145 000	
Tiedonvälitysyhteisöille	550 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	233 422	
Suomen Urheilumuseosäätiö	250 000	
Suomen Urheiluilmailuopisto	170 000	
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 690 000	2,9
Terveystta edistävän liikunnan kehittäminen	2 680 000	2,1
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	1 750 000	
Terveysliikunnan ohjelma	930 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	3 456 500	2,7
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	2 846 500	
Arvokilpailumatkat, Euro-Cup ja tappiontakuu	475 000	
Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle	135 000	
Muut momentit	5 462 881	4,3
Liikunnan antidoping-toiminta	1 800 000	
Tunnustuspalkinnot	227 000	
Kansainvälinen yhteistyö	356 760	
Valtion liikuntaneuvosto	444 013	
Läänien liikuntatoimi	318 335	
Opetusministeriön käytettäväksi	2 316 773	
Yhteensä	127 631 087	100,0

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2010.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	44 900 000	34,4
Kuntien liikuntatoiminta	18 886 000	14,5
Kuntien liikuntatoiminta	18 886 000	14,5
Liikuntapaikkarakentaminen	21 550 000	16,5
Liikunnan koulutuskeskukset	20 135 000	15,4
Veikkausvoittovarot	18 295 000	
Budjettivarat	1 840 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	6 230 000	4,8
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	5 050 000	3,9
Huippu-urheilun kehittäminen	4 945 000	3,8
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	3 200 000	2,5
Muut momentit	5 465 000	4,2
Yhteensä	130 361 000	100,0

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jonka yleisten edellytysten luomisesta vastaa julkinen hallinto, valtio ja kunnat. Kuntien tehtävät liikunnan edellytysten luomisessa on määritelty vuoden 1999 alussa voimaan tulleessa liikuntalaissa (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”.

Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin myönnetään vuosittain valtionosuutta veikkausvoitovaroista. Liikuntalain mukaisesti valtionosuus tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita, joita käsitellään tarkemmin luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tilastot kunnallisen liikuntatoimen käyttötaloudesta perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin kuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuihin. Tilastokeskuksen tuottamat kuntien liikuntatoimen käyttötalouden tunnusluvut eivät sisällä kuntien liikelaitosten tulo- ja menoeria. Lisäksi kuntien liikuntatoimesta esitetyt tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioda, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi paikkakuntaakohtaisesti olla merkittäviäkin

eroja. Viime vuosina toteutettujen kuntaliitosten ja yhteistoiminta-alueiden perustamisten yhteydessä on kunnissa ryhdytty uudistamaan myös vanhoja hallinto- ja palvelurakenteita. Edellä mainituista syistä johdun tässä tilastojulkaisussa esitetyt keskiarvotietoja kuntien liikuntatoimen taloudesta voidaan siis pitää vain suuntaa antavina. Vuonna 2009 Suomessa oli 348 kuntaa, kun vuonna 2000 niitä oli vielä 452 kappaletta. Erityisen paljon kuntaliitoksia tapahtui vuoden 2009 alussa, jolloin kuntien lukumäärä väheni 67:llä.

Vuonna 2009 arviolta kolmannes valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista valtionosuudet kattoivat runsaat 3 prosenttia, liikuntainvestointeihin myönnettävien valtionavustusten osuuden ollessa noin 17 prosenttia. Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin kuitenkin vaihtelee suhteessa kuntien asukaslukuun, kuten jäljempänä taulukossa 8 esitetään.

Kuntien liikuntatoimen taloutta valtakunnallisella tasolla käsitellään myös Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja -julkaisusarjassa. Julkaisusarjan toinen osa (Opetusministeriön julkaisuja 2010:15) käsittelee kuntien liikuntatoimen tilinpäätöstietoja vuosilta 2007–2008 sekä talousarvotietoja vuodelta 2009. Kyseisen julkaisusarjan aineisto on kerätty lääninhallitusten toteuttamilla yhdenmukaisilla kyselyillä. Aineisto ei kuitenkaan kata kaikkia Suomen kuntia, joten siitä muodostettuja tilastoja ei tässä julkaisussa ole hyödynnetty.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille on vuodesta 1993 lähtien myönnetty valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määriteltyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen. Kunnan valtionosuudeksi muodostuu 29,7 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan sen asukasmäärän ja yksikköhinnan tulona. Vuonna 2008 yksikköhinta oli 10,90 euroa ja vuodeksi 2009 se nostettiin 12,00 euroon. Valtionosuuden perustana toimii laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2009. Tilastokeskuksen aineistosta koottu kuntien liikuntatoimen vuosittaiset käyttökustannukset ja investointimenot eivät sisällä kuntien liikelaitosten menoeriä. Vastaavasti investointeihin liittyvien valtionavustusten kohdalla luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetty määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa

oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä vastaavia. Laskettaessa liikuntatoimintaan myönnettyjen valtionosuuksien sekä liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten osuutta kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista ja investointimenoista, tarkastelussa on huomioitu vain kyseisiin määrärahoihin oikeutetut Manner-Suomen kunnat.

Taulukon 7 tiedot valtionosuuksista ja liikuntatoimen käyttökustannuksista on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100. Investointeja koskevat sarakkeet on indeksikorjattu käyttäen rakennuskustannusindeksiä 2000=100. Valtionosuusperusteena käytettävää euroa per asukas -saraketta ei ole indeksikorjattu.

Taulukossa 8 esitetään Manner-Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2009. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi tämän prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on suurempaa asukasluvultaan pienien kuntien joukossa.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2009 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Vuosi	Vos- peruste €/as	Valtion- osuus	Liikunta- toimen käyttö- kustannukset	Vos / Käyttökust. (%)	Investoinnit liikuntaan	Valtion- avustukset inves- tointeihin	Valtion- avustukset / Inv. (%)
2000	10,8	20 891	507 187	4,1	114 758	12 317	10,9
2001	10,8	20 179	512 344	4,0	122 220	12 099	10,1
2002	10,8	19 375	513 940	3,8	124 978	14 083	11,5
2003	10,8	18 659	519 218	3,6	135 348	13 573	10,2
2004	10,8	18 218	530 296	3,5	137 968	13 834	10,6
2005	10,8	17 715	532 241	3,4	115 035	11 235	9,9
2006	10,8	18 637	540 515	3,5	110 842	12 403	11,6
2007	10,8	18 100	544 403	3,4	107 773	13 889	13,0
2008	10,9	17 333	550 502	3,2	100 837	11 480	11,5
2009	12,0	18 794	564 158	3,4	97 777	16 675	17,1
Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust. ja Valtionavustukset / Inv. huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.							

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin, kuten terveysliikunnan projekteihin. Vuonna 2009 opetusministeriön myöntämiä terveysliikunnan valtionavustuksia saivat:

- Heinolan kaupunki Heinolassa jyrää -terveysliikuntahankkeeseen,
- Iisalmen kaupunki Terveysliikunta ja liikunnan elämäntapa -hankkeeseen,
- Joensuun kaupunki ohjatun terveys- ja soveltavan liikunnan kehittämiseen,
- Keiteleen kunta terveyttä edistävän ja kuntouttavan toiminnan pilottihankkeeseen,
- Kotkan kaupunki Terveystta edistävän liikunnan kehittämisprojektiin (TerLi),
- Laukaan kunta Terveysliikunnan palveluketju -hankkeeseen,
- Oulun kaupunki Miehestä mittaa -hankkeeseen,
- Oulun kaupunki Yhdessä liikkuen terveemmäksi – erityisliikunnan seutuhanke 2008–2010:een,
- Parkanon kaupunki Yhdessä liikkuen -hankkeeseen,
- Puumalan kunta Saimaan kauneimman nuoret ja notkeat -hankkeeseen sekä
- Äänekosken kaupunki terveysliikunnan projektiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous

Taulukossa 9 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakaantuminen vuosina 2000–2009. Kuntien liikuntatoimen toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrista, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista sekä (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin.

Vuonna 2009 henkilöstömenojen, 154,8 miljoonaa euroa, osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli noin 30 prosenttia. Vuokrien osuus oli suurin, 171,5 miljoonaa euroa. Ostopalveluihin kului 95,0 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 43,4 miljoonaa euroa. Avustuksiin kunnat käyttivät vajaat 10 prosenttia kaikista toimintamenoistaan, 47,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 liikuntaan liittyviä avustuksia kunnilta sai yhteensä 6 137 yhteisöä, mikä oli kolme prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli 2,4 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2009.

Kuntaryhmä (as.)	Kuntien lukumäärä	Asukasluvu yhteensä	Käyttökustannukset yhteensä (1000 €)	Valtionosuus yhteensä (1000 €)	Vos / Käyttökust. (%)	Vaihteluväli (%)	Keskiarvo (%)
Alle 2000	36	52 751	3 914	192	4,9	2,5 - 20,9	6,1
2000-6000	131	490 682	32 327	1 775	5,5	0,8 - 38,9	7,7
6001-10000	66	523 291	40 223	1 873	4,7	1,3 - 19,1	6,0
10001-20000	43	617 643	54 132	2 184	4,0	2,0 - 17,9	5,2
20001-40000	33	915 454	86 133	3 230	3,8	2,4 - 9,0	4,0
40001-100000	15	941 352	110 611	3 321	3,0	2,1 - 4,5	3,2
Yli 100000	8	1 782 520	231 618	6 220	2,7	2,2 - 3,6	3,0
Manner-Suomi	332	5 323 693	558 958	18 794	3,4	0,8 - 38,9	6,2

Valtionosuudet laskettu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) ja kuntien asukasluvuun 31.12.2007 perustuen.

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskus käyttää kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittämiseksi hyväkseen kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaisia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman asukasluku on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa, ja suurimman taajaman asukasluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisia ovat kunnat, joissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 4 000.

Vuonna 2009 Suomessa oli 348 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 63, taajaan asuttuja 66 ja maaseutumaisia 219. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 644 520 henkeä, taajaan asutuissa 838 843 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 868 064 henkeä.

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaali-kustannukset		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	122 714	36,1	94 480	27,8	52 249	15,4	36 408	10,7	32 029	9,4	1 716	0,5	339 596	100,0
2001	128 637	35,9	100 080	27,9	55 217	15,4	39 669	11,1	32 806	9,2	1 902	0,5	358 311	100,0
2002	129 368	35,1	103 436	28,1	57 555	15,6	39 509	10,7	34 091	9,3	4 348	1,2	368 307	100,0
2003	136 991	35,6	109 975	28,6	59 181	15,4	38 475	10,0	35 655	9,3	4 115	1,1	384 392	100,0
2004	141 749	35,2	119 047	29,6	63 207	15,7	37 554	9,3	36 657	9,1	4 290	1,1	402 504	100,0
2005	144 723	34,7	125 419	30,1	67 055	16,1	38 548	9,3	36 548	8,8	4 389	1,1	416 682	100,0
2006	146 509	33,6	133 005	30,5	71 301	16,4	40 636	9,3	39 237	9,0	4 738	1,1	435 426	100,0
2007	149 096	32,8	141 842	31,2	78 945	17,4	40 482	8,9	40 757	9,0	2 995	0,7	454 117	100,0
2008	156 777	32,0	153 394	31,3	90 699	18,5	42 603	8,7	43 987	9,0	3 136	0,6	490 596	100,0
2009	154 810	30,1	171 510	33,3	94 982	18,4	47 715	9,3	43 448	8,4	2 406	0,5	514 871	100,0

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2009, indeksikorjaamaton.

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuet ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	24 631	39,6	17 146	27,6	13 437	21,6	5 400	8,7	1 616	2,6	62 230	100,0
2001	25 167	39,4	17 616	27,6	13 746	21,5	4 881	7,6	2 519	3,9	63 929	100,0
2002	26 042	38,0	21 900	31,9	13 987	20,4	4 403	6,4	2 214	3,2	68 546	100,0
2003	28 792	39,2	22 581	30,7	14 337	19,5	4 481	6,1	3 305	4,5	73 496	100,0
2004	31 010	39,7	23 822	30,5	15 259	19,5	5 121	6,5	2 977	3,8	78 189	100,0
2005	31 716	39,8	24 226	30,4	16 432	20,6	4 281	5,4	2 986	3,7	79 641	100,0
2006	33 818	39,3	27 195	31,6	16 910	19,6	4 433	5,2	3 705	4,3	86 061	100,0
2007	35 849	39,5	29 136	32,1	18 044	19,9	4 330	4,8	3 296	3,6	90 655	100,0
2008	36 866	38,0	33 497	34,5	19 085	19,7	3 866	4,0	3 742	3,9	97 056	100,0
2009	37 204	37,5	34 530	34,8	19 324	19,5	4 364	4,4	3 773	3,8	99 195	100,0

Taulukossa 11 esitetään kuntien liikuntatoimen käyttökustannusten, -tuottojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavien kuntaryhmittäin sekä asukaskohtaisten nettokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoimen käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaaisissa kunnissa. Vuonna 2009 kaupunkimaisten kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset muodostivat 77 prosenttia kaikkien Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista, taajaan asuttujen kuntien osuuden ollessa 12 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien 11 prosenttia.

Taulukossa 12 esitetään kuntien liikuntatoimen nettokäyttökustannukset asukasta kohden kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2009. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Suhteellisesti eniten nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet asukasluvultaan pienempien kuntien ryhmissä, mitä osaltaan selittävät niissä tapahtuneet kuntaliitokset ja sulautuminen osaksi suurempia kuntakokonaisuuksia.

Lähteitä:

- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.
Valtionhallinnon internetraportointi. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001-2010. Helsinki.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2009 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Netto- kust. €/as	Muutos %	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Netto- kust. €/as	Muutos %	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Nettokust. €/as	Muutos %	Indeksi- korjatut	
													Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot
2000	277 166	49 516	72,5	5,6 %	48 897	7 153	48,9	4,7 %	53 569	7 040	39,2	4,0%	507 187	85 115
2001	292 095	51 246	75,0	3,5 %	54 493	7 829	52,0	6,2 %	52 243	6 272	42,0	7,2%	512 344	83 946
2002	301 857	54 522	77,0	2,7 %	56 794	8 176	55,0	5,8 %	53 732	6 607	42,0	0,0%	513 940	86 373
2003	313 576	58 346	79,0	2,6 %	57 526	8 912	55,0	0,0 %	56 398	7 535	45,0	7,1%	519 218	90 839
2004	328 486	64 015	81,0	2,5 %	60 420	8 755	58,0	5,5 %	59 226	8 130	47,0	4,4%	530 296	95 733
2005	340 209	63 490	85,0	4,9 %	63 509	9 361	59,0	1,7 %	60 001	8 522	48,0	2,1%	532 241	93 397
2006	359 648	70 125	87,0	2,4 %	63 423	9 894	59,0	0,0 %	61 612	8 969	50,0	4,2%	540 515	99 239
2007	374 674	76 643	89,0	2,3 %	67 288	11 227	61,0	3,4 %	62 507	9 554	51,0	2,0%	544 403	105 136
2008	407 013	85 850	92,0	3,4 %	67 706	11 397	66,0	8,2 %	65 070	10 629	55,0	7,8%	550 502	110 017
2009	435 067	81 082	97,0	5,4 %	68 501	11 264	68,0	3,0 %	60 590	10 419	58,0	5,5%	564 158	102 765
2000– 2009				33,8 %				39,1 %				48,0 %		

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2009 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Kuntaryhmä (as.)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Muutos%, 2000– 2009
Alle 2000	35,3	37,6	39,7	42,8	45,0	47,6	49,7	50,4	55,3	65,6	85,7
2000-6000	37,8	40,1	41,8	42,4	44,3	45,9	47,2	48,4	50,6	54,1	43,1
6001-10000	44,2	48,3	50,5	52,7	53,8	55,0	58,9	60,0	65,3	66,1	49,7
10001-20000	53,2	56,5	58,4	61,2	65,0	67,2	67,4	70,0	74,3	74,7	40,5
20001-40000	59,7	61,9	64,6	65,6	69,0	71,0	72,6	73,4	77,8	73,3	22,8
40001-100000	69,8	71,5	72,3	71,9	74,2	76,3	79,9	83,5	88,0	96,3	37,9
Yli 100000	81,5	85,5	86,6	89,0	91,4	95,2	97,4	98,3	101,5	107,2	31,5
Koko maa	61,0	64,2	65,9	67,6	70,1	72,8	75,0	76,8	81,1	86,2	41,3

4 Liikuntapaikkarakentaminen

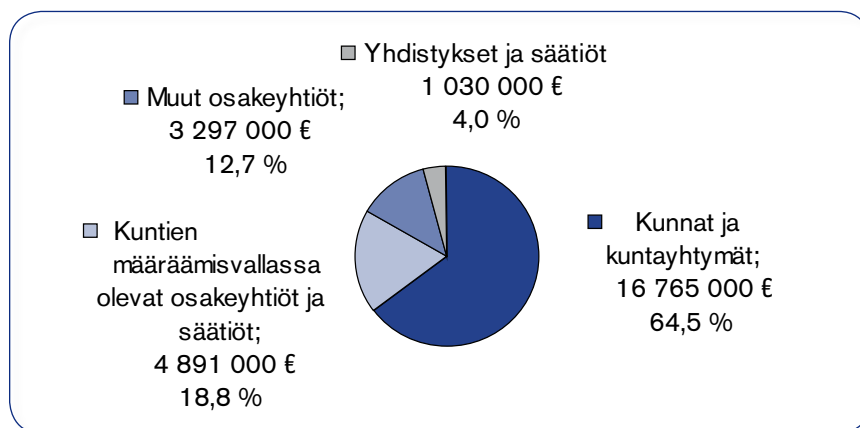
Liikuntalain mukaan kuntien tulee liikuntapaikkoja tarjoamalla luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle. Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöiden hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin.

Valtion liikuntapaikkarakentamisen avustuspoliitiikan ensisijaisena tavoitteena on luoda edellytyksiä kansalaisten aktiiviselle ja säännölliselle liikunnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön rooli näiden edellytysten luomisessa on ohjata ja tukea liikuntapaikkarakentamista. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha avustuksen myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen, hankkimiseen ja varustamiseen edellä mainittujen toimenpiteiden yhteydessä. Avustuksia myönnetään liikuntalain 8 §:n mukaisesti ensisijaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan avustuksia voidaan kuitenkin myöntää myös muille yhteisöille. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Kuviossa 6 on esitetty liikuntapaikkojen perustamis-

hankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen hakijayhteisöittäin vuonna 2009. Kunnille, kuntayhtymille ja kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille ja säätiöille osoitettiin valtionavustuksista noin 83 prosenttia. Tämä on vajaat kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuonna 2009 valtion liikuntamäärärahoista tuettiin liikuntapaikkarakentamista 26,7 miljoonalla eurolla, mikä kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi myös liikuntapaikkarakentamiseen myönnetyt kehittämis- ja tutkimusavustukset. Summa sisältää vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkahankkeisiin myönnetyn 8 333 000 euron määrärahan. Taulukossa 13 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 2000–2009. Perustamishankkeiden avustusten indeksikorjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 2000=100, kehittämis- ja tutkimustoiminnan avustusten indeksikorjaukset puolestaan julkisten menojen hintaindeksillä 2000=100. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustuksen indeksikorjattu kehitys vuosina 2000–2009 esitetään myös kuviossa 7.

Valtion liikuntapaikkojen avustuspoliittikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa (Opetusministeriön julkaisuja 2008:45). Nykyisen strate-

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2009.

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

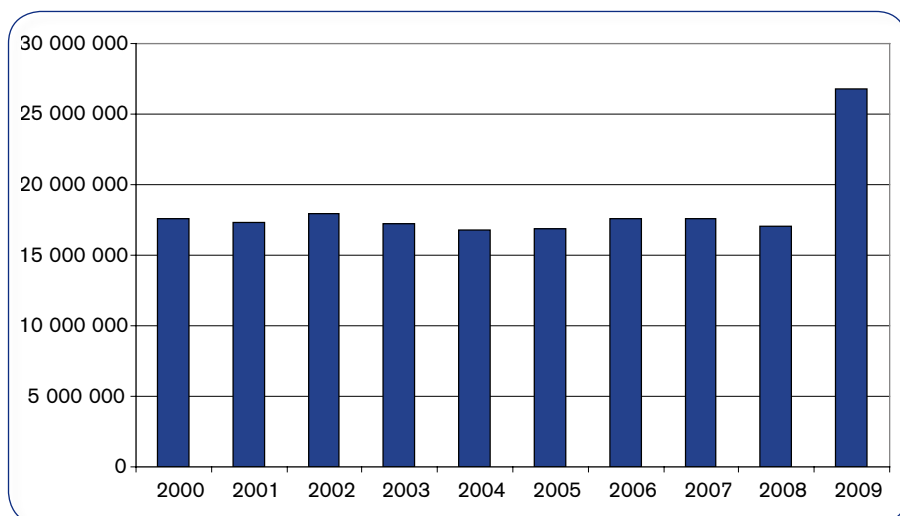
Vuosi	Perustamishankkeet		Kehittämis- ja tutkimustoiminta		Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjatut
	Avustukset	Indeksikorjatut (RKI)	Avustukset	Indeksikorjatut (JMHI)		
2000	13 424 760	16 928 622	483 389	645 808	13 908 149	17 574 430
2001	13 539 128	16 656 430	504 564	648 171	14 043 692	17 304 600
2002	14 076 000	17 182 803	604 000	752 746	14 680 000	17 935 550
2003	13 716 750	16 441 846	670 000	813 745	14 386 750	17 255 591
2004	13 701 000	16 026 865	670 000	792 843	14 371 000	16 819 709
2005	14 278 000	16 118 673	668 882	767 720	14 946 882	16 886 393
2006	15 450 000	16 809 707	700 000	780 634	16 150 000	17 590 341
2007	16 450 000	16 892 060	672 200	725 411	17 122 200	17 617 472
2008	16 500 000	16 318 824	750 000	764 885	17 250 000	17 083 709
2009	25 983 000	25 983 000	765 000	765 000	26 748 000	26 748 000

giakauden painopistealueita ovat (1) lasten ja nuorten liikkumisympäristöjen kehittäminen, (2) terveyttä edistävien liikuntaolosuhteiden lisääminen, (3) liikuntapaikkojen laadun kehittäminen sekä (4) kaavoitus ja yhdyskuntasuunnittelu. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisen tarkastelussa korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveydellisyys, taloudellisuus, turvallisuus, ekologisuus sekä esteettisyys näkökulmat. Liikuntapaikkojen rakentamispoliittikan painopistealueet on johdettu yleisten rakentamispoliittisten tavoitteiden ohella hallitusohjelman perusteella määritellyistä liikunnan toimintapoliittisista tavoitteista.

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2009 valtio avusti liikuntapaikkojen perustamishankkeita 25 983 000 eurolla. Kasvua edellisestä vuodesta oli lähes 9,5 miljoonaa euroa. Taulukossa 14 on esitetty opetusministeriön ja lääninhallitusten jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009. Taulukon lukuja ei ole indeksikorjattu.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myön-

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

tää opetus- ja kulttuuriministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Vuonna 2009 lääninhallitusten jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli 6,2 miljoonaa euroa. Valtaosa lääninhallitusten myöntämistä avustuksista kohdistettiin lähiliikuntapaikkoihin tai niitä vastaavien liikuntapaikkojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeisiin. Vuonna 2009 valtionavustuskelpoisten liikuntapaikkojen perustamishankkeiden kustannusarvion tuli olla vähintään 15 000 euroa (alv 0 %).

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa ja vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitus-suunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy vähintään arvioidun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 15 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009. Vuonna 2009 lääninhallitusten päätösvallassa olleista avustus-

hakemuksista myönteisen päätöksen sai 68 prosenttia hakijoista. Opetusministeriön osalta vastaava luku oli 46 prosenttia.

Taulukossa 16 esitetään opetusministeriön päätösvallassa olleiden, kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa yleisimmin esiintyneet liikuntapaikkatyypit vuosina 2000–2009. Edustetuimpia liikuntapaikkoja avustushakemuksissa ovat olleet uimahallit, jäähallit ja liikuntahallit. Liikuntahalleiksi tässä tarkastelussa lasketaan kaikki perinteiset ja monikäyttöiset liikuntasalit sekä -hallit. Merkittäväksi ryhmäksi taulukossa 16 nousevat myös muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät mm. kaikki lähinnä yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallohallit, keilahallit, tennishallit ja salibandyhallit. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat niin ikään urheilutalot, jotka sisältävät useampia erilaisia liikuntatiloja.

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valtion liikuntamäärärahoista myönnetään vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Lääni	2007			2008			2009		
	OPM	LH	Yht.	OPM	LH	Yht.	OPM	LH	Yht.
Etelä-Suomi	3 270	2 100	5 370	4 270	2 050	6 320	9 726	2 248	11 974
Länsi-Suomi	4 320	1 800	6 120	3 930	1 900	5 830	5 847	2 152	7 999
Itä-Suomi	1370	640	2 010	30	550	580	1 860	550	2 410
Oulu	1 160	560	1 720	2 110	600	2 710	1 740	700	2 440
Lappi	700	530	1 230	560	500	1 060	600	560	1 160
Yhteensä	10 820	5 630	16 450	10900	5 600	16 500	19773	6 210	25 983

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009.

Lääni	2007				2008				2009			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH
Etelä-Suomi	26	77	9	47	28	63	9	43	28	73	12	49
Länsi-Suomi	18	78	8	52	27	73	11	52	24	69	12	44
Itä-Suomi	9	25	4	18	4	16	1	9	10	19	4	13
Oulu	7	28	4	17	7	33	4	17	5	24	4	17
Lappi	4	24	2	18	3	17	2	12	4	22	1	18
Yhteensä	64	232	27	152	69	202	27	133	71	207	33	141

Taulukko 16. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatypit vuosina 2000–2009 (lkm).

Liikuntapaikka- tyyppi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Uimahallit	17	19	11	11	10	9	6	11	10	7
Jäähallit	33	24	17	13	9	7	14	14	16	17
Liikuntahallit	18	19	25	19	16	19	15	19	21	13
Kentät	4	5	3	4	4	3	2	6	4	3
Muut	29	28	15	18	14	7	9	14	18	31
Yhteensä	101	95	71	65	53	45	46	64	69	71

etenkin tutkimuslaitokset ja korkeakoulut. Vuonna 2009 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin avustuksia yhteensä 765 000 euroa. Hakemuksia opetusministeriölle osoitettiin 39 kappaletta, joista 24 sai myönteisen avustuspäätöksen.

Taulukossa 17 on esitetty liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008 ja 2009. Viime vuosina hankkeet ovat liikuntapaikkojen rakennusteknisen ja toiminnallisen laadun kehittämisen ohella enenevässä määrin painottuneet myös muiden Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa esitettyjen painopistealueiden suuntaan.

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008 ja 2009.

Teema	Lkm	€	%
Yhdyskuntasuunnittelu	2	63 300	8,4
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	3	48 900	6,5
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	8	258 800	34,5
Turvallisuus	2	41 000	5,5
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	20 000	2,7
Erytisryhmät ja tasa-arvo	1	57 000	7,6
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	2	70 000	9,3
Tietojärjestelmät	1	140 000	18,7
Muut tutkimukset	1	51 000	6,8
Yhteensä	21	750 000	100,0

Lähteitä:

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2000–2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtion liikuntaneuvosto 2008.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskukset toteuttavat koulutustoimintaa monipuolisesti vapaan sivistystyön, ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksullisen palvelutoiminnan muodossa. Vapaan sivistystyön koulutuksen puitteissa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät mm. urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla ne myös toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikuntabudjetin veikkausvoittovaroista. Tätä valtionosuutta säädellään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Lisäksi osa liikunnan valtakunnallisten koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Koulutuskeskukset voivat lisäksi saada valtionavustusta kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä rakentamiseen.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), ammattikorkeakoululaki (351/2003), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Liikunnan koulutuskeskuksista kerrotaan tarkemmin vuonna 2009 ilmestyneessä Urheiluopistover-

kosto 2010-luvulla -julkaisussa (Opetusministeriön julkaisuja 2009:41).

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2009 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 15,6 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia niissä kertyi yhteensä 364 026, kappaletta, mikä on 49,1 prosenttia kaikista opiskelijavuorokausista. Yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa tuettiin vuonna 2009 keskimäärin 43 eurolla, mikä on neljä euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuonna 1999 voimaan tulleen koulutuslainsäädännön uudistuksen seurauksena valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin sisältyvät vain vapaan sivistystyön vuorokaudet. Taulukossa 18 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet sekä muut opiskelijavuorokaudet, vapaan sivistystyön opiskelijavuorokauden saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 2000–2009.

Perusteena käyttökustannusten vapaan sivistystyön valtionosuudelle toimivat suoritteiden määrä sekä suoritteille vahvistettavat keskimääräiset yksikköhinnat. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta lasketaan joka toinen vuosi jakamalla yksik-

Taulukko 18. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus		Toteutuneet opiskelijavuorokaudet			Toteutuneet vs-vrk		vs-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi-korjattu	vs-vrk	Muut	Yht.	€/vs-vrk	Indeksi-korjattu	
2000	10,33	14,61	317 620	144 196	461 816	33	46	69
2001	10,84	14,53	319 947	140 320	460 267	34	45	70
2002	11,88	14,81	314 597	224 762	539 359	38	47	58
2003	12,00	14,56	323 331	268 115	591 446	37	45	55
2004	12,22	14,52	330 933	265 342	596 275	37	44	56
2005	12,89	14,79	332 307	301 382	633 689	39	45	52
2006	13,15	14,66	361 399	342 354	703 753	36	41	51
2007	13,37	14,43	384 781	329 427	714 208	35	37	54
2008	14,77	15,06	382 382	346 458	728 840	39	39	52
2009	15,63	15,63	364 026	378 101	742 127	43	43	49

Huom. Vs-vrk = vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausi. Vuosina 1999-2003 suoriteperusteinen valtionosuus sis. valtionosuudet käyttökustannuksiin ja vuokra-arvon pääomakustannuksiin.

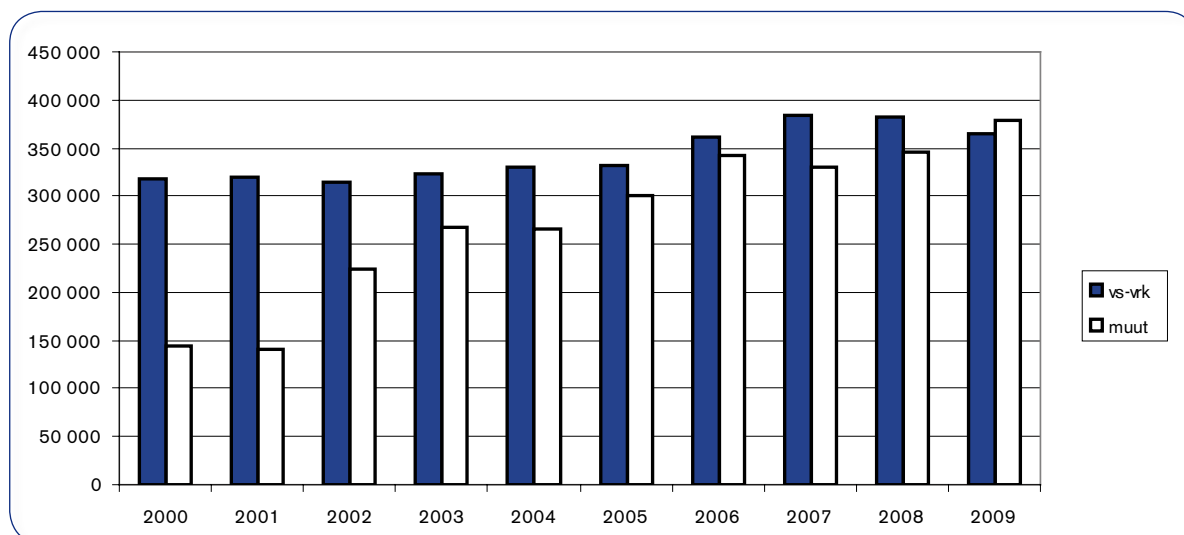
köhinna määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2009 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden oli 81,24 euroa.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän. Vuodesta 2003 lähtien opiskelijavuorokausijakoa päätettäessä on koulutuksen määrän lisäksi otettu huomioon järjestetyn koulutuksen sisältö sekä opistojen erilaiset edellytykset määrän tuottamiseen. Lisäksi valtion talousarvioissa vahvistetaan vuosittain valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien enimmäismäärä, joka vuonna 2009 oli yhteensä 274 900.

Liikunnan koulutuskeskuksilla on vuodesta 1993 lähtien ollut lainsäädännön puitteissa mahdollisuus

järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Maksulliseen palvelutoimintaan sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Kuviossa 8 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2009.

Liikunnan koulutuskeskukset voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta myös liikuntapaikkarakentamiseen sekä kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Rakentamisavustuksia myönnetään liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2009 liikuntapaikkarakentamiseen osoitettu lisämääräraha sekä erään avustuspäätöksen saaneen liikuntapaikkahankkeen peruuntuminen mahdollistivat tavanomaista tasoa huomattavasti suuremman avustussumman myöntämisen liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeille myönnettiin vuonna 2009 valtionavustusta yhteensä 5,1 miljoonaa

Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2009.

euroa, joka kohdistui kokonaan valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille. Suurimmat avustukset olivat Liikuntakeskus Pajulahdelle Pajulahti-halliin myönnetty yli 1,7 miljoonan euron ja Lapin Urheiluopistolle majoitusrakennushankkeeseen myönnetty 1,5 miljoonan euron avustukset. Taulukossa 19 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2009. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 2000=100.

Liikunnan koulutuskeskuksille vuosittain myönnettävät kokeilu- ja kehittämisavustukset on tarkoitettu niiden toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityisteh-

täviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutuksen monipuolisuuden tukemiseksi. Vuonna 2009 liikunnan koulutuskeskusten kehittämishankkeisiin myönnettiin valtionavustusta yhteensä 650 000 euroa, joista 89,3 prosenttia kohdistui valtakunnallisille ja 10,7 prosenttia alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille. Hyväksytyistä kahdestakymmenestä hankkeesta 12 oli koulutuksen yleiseen kehittämiseen tähtääviä hankkeita ja kahdeksan huippu-urheiluhankkeita. Koulutukselliseen tasa-arvoon liittyviä hankehakemuksia ei vuonna 2009 ollut.

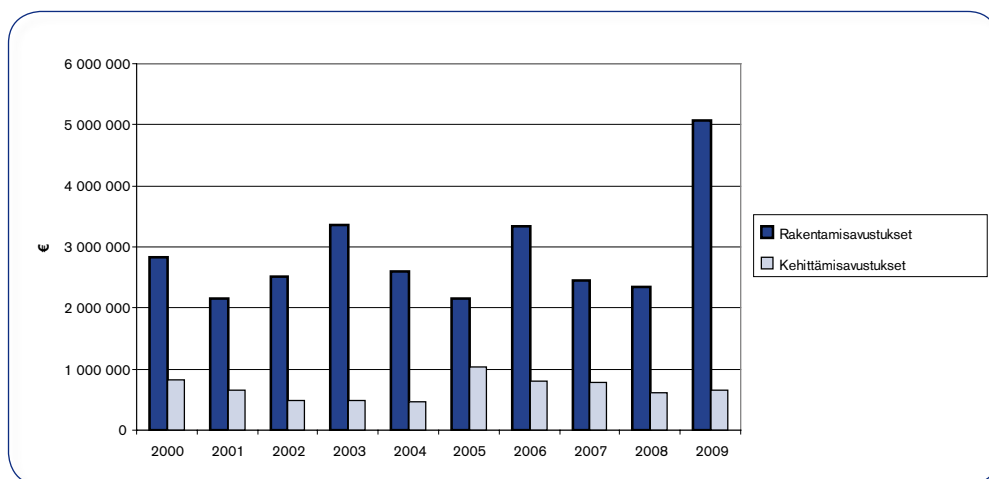
Taulukossa 20 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty kehittämisavustukset vuosina 2000–2009. Indeksikorjaus on tehty käyttäen jul-

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamis-avustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu RKI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	2 250 354	2 837 697
2001	1 757 564	2 162 232
2002	2 056 640	2 510 574
2003	2 802 000	3 358 671
2004	2 225 000	2 602 713
2005	1 910 000	2 156 231
2006	3 068 000	3 338 005
2007	2 385 000	2 449 092
2008	2 381 000	2 354 856
2009	5 070 000	5 070 000

Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty kehittämisavustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	617 250	824 646
2001	504 564	648 170
2002	395 000	492 276
2003	400 000	485 818
2004	400 000	473 339
2005	900 000	1 032 990
2006	715 000	797 362
2007	715 000	771 599
2008	600 000	611 908
2009	650 000	650 000

Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

kisten menojen hintaindeksiä 2000=100. Kuviossa 9 on puolestaan esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjen rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2009. Indeksikorjaukset tähän kuvioon on tehty rakentamisavustusten osalta rakennuskustannusindeksillä 2000=100 ja kehittämisavustusten osalta julkisten menojen hintaindeksillä 2000=100.

Laskemalla yhteen valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saamat käyttökustannusten suoriteperusteiset valtionosuudet sekä rakentamis- ja kehittämisavustukset tuettiin valtion liikuntamäärärahoista valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia vuonna 2009 yhteensä valtion liikuntabudjetista veikkausvoitovaroista yhteensä 21,3 miljoonalla eurolla. Valtion vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2009 on esitetty taulukossa 21.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2009 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 550 290 euroa. Summa on säilynyt samana vuodesta 2006 lähtien. Valtakunnallisista koulutuskeskuksista poiketen, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskeli-

japäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kertyi vuonna 2009 yhteensä 78 846 kappaletta.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2009 yksikköhinta säilyi edellisvuosien tasolla, 16,60 eurossa. Valtion talousarviossa määritetään myös alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2009 oli 51 000 kappaletta. Taulukossa 22 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 2000–2009. Kuviossa 10 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2009.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saamat suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä rakentamis- ja kehittämisavustukset yhteenlaskettuna tuettiin alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2009 yhteensä 619 990 eurolla. Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2009 on esitetty taulukossa 23.

Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2009.

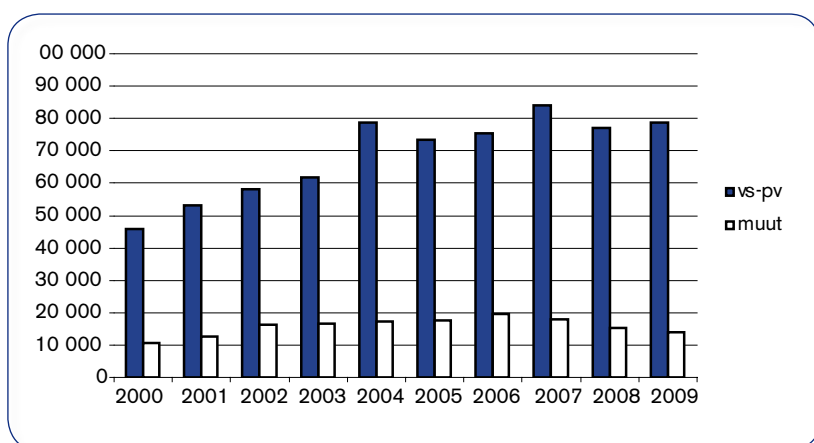
Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OPM:n päätös			Toteutuneet			
		Suoriteperusteinen vs-vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 338 504	1 322 504	23 176	57	33 016,0	40	14 220	47 236
Kisakallion Urheiluopisto	1 526 583	1 224 583	21 460	57	34 962,0	35	38 020	72 982
Kuortaneen Urheiluopisto	2 027 736	1 905 236	33 388	57	46 151,0	41	32 036	78 187
Lapin Urheiluopisto	2 235 636	700 736	13 270	53	17 837,0	39	66 686	84 523
Liikuntakeskus Pajulahti	3 662 685	1 798 185	31 512	57	47 470,0	38	25 492	72 962
Solvalla Idrottsinstitut	1 150 203	377 703	6 619	57	6 950,0	54	12 326	19 276
Suomen Urheiluopisto	3 809 646	3 089 646	54 144	57	66 793,0	46	98 673	165 466
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 460 614	1 366 214	23 942	57	28 423,0	48	13 533	41 956
Urheiluopisto Kisakeskus	1 021 221	950 221	16 652	57	19 647,0	48	3 064	22 711
Varalan Urheiluopisto	1 274 634	1 229 034	21 538	57	24 585,0	50	39 146	63 731
Vuokatin Urheiluopisto	1 773 097	1 666 197	29 199	57	38 192,0	44	34 905	73 097
Yhteensä	21 280 559	15 630 259	274 900		364 026		378 101	742 127
Keskiarvo				56,7		44,0		

*Sis. Suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Vs-vrk = vapaan sivistystyön vuorokausi, vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus.

Taulukko 22. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2009.

Vuosi	Suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus		Toteutuneet opiskelijapäivät			Toteutuneet vs-päivät		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi-korjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/vs-pv	Indeksi-korjattu	
2000	269 785	378 409	45 700	10 688	56 388	5,9	8,3	81
2001	452 153	580 847	53 091	12 715	65 806	8,5	10,9	81
2002	452 140	563 488	58 253	16 385	74 638	7,8	9,7	78
2003	490 620	595 880	61 743	16 614	78 357	7,9	9,7	79
2004	490 620	581 024	78 734	17 129	95 863	6,2	7,4	82
2005	490 620	563 117	73 505	17 470	90 975	6,7	7,7	81
2006	550 290	613 679	75 431	19 757	95 188	7,3	8,1	79
2007	550 290	593 851	84 044	17 855	101 899	6,5	7,1	82
2008	550 290	561 212	77 238	15 179	92 417	7,1	7,3	84
2009	550 290	550 290	78 846	13 915	92 761	7,0	7,0	85

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2009.

Taulukko 23. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2009.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Suoriteperusteinen vs-vos (€)"	Opiskelijapäivät					
			OPM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	223 785	223 785	20 740	10,8	33 227	6,7	10 651	43 878
Norrvala Idrottsinstitut	214 213	166 813	15 460	10,8	22 808	7,3	0	22 808
Virpiniemen liikuntaopisto	181 992	159 692	14 800	10,8	22 811	7,0	3 264	26 075
Yhteensä	619 990	550 290	51 000		78 846		13 915	92 761
Keskiarvo				10,8		7,0		

* Sis. Suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnettyt kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä, vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten valtiolta saamasta rahoituksesta vapaan sivistystyön suoriteperusteiset valtionosuudet sekä rakentamis- ja kehittämisavustukset muodostavat yhden osan kokonaisuudesta. Näiden lisäksi taulukoissa 24 ja 25 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten vuonna 2009 saamat suoriteperusteiset ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuudet sekä suoriteperusteiset ammatillisen lisäkoulutuksen val-

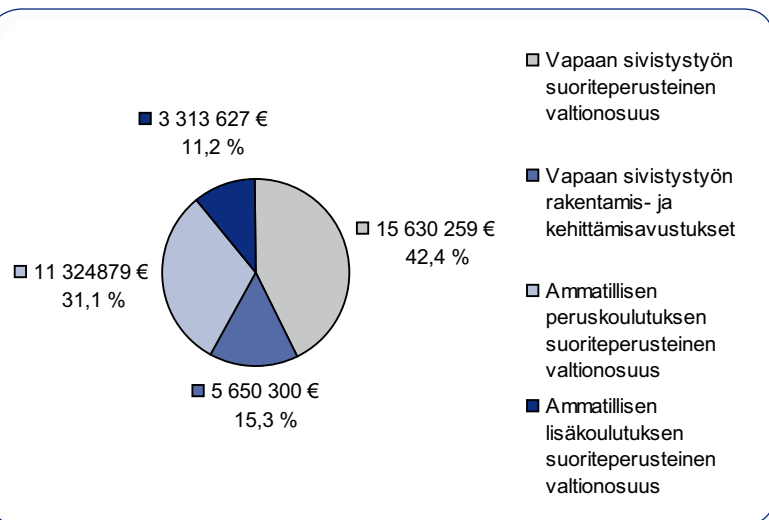
tionosuudet. Kuvioissa 11 ja 12 on esitetty aggregaattitasolla liikunnan koulutuskeskusten saaman valtion rahoituksen jakautuminen vuonna 2009. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten osalta vapaan sivistystyön osuus kokonaisrahoituksesta oli 57,7 % ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten osalta 44,6 %.

Taulukko 24. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

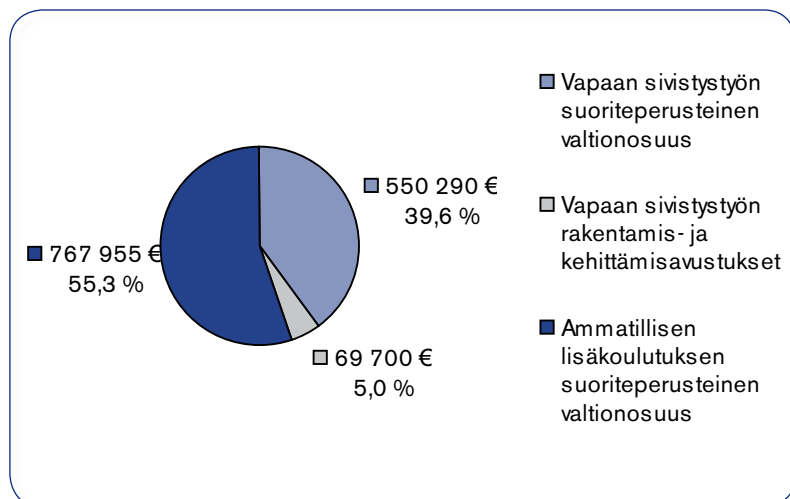
Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suorite-perusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämis-avustukset (€)	Ammatillisen perus-koulutuksen suorite-perusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suorite-perusteinen valtionosuus (€)
Eerikkilän Urheiluopisto	1 768 325	1 322 504	16 000	0	429 821
Kisakallion Urheiluopisto	3 317 722	1 224 583	302 000	1 769 960	21 179
Kuortaneen Urheiluopisto	3 581 640	1 905 236	122 500	1 050 644	503 260
Lapin Urheiluopisto	4 115 794	700 736	1 534 900	1 560 768	319 390
Liikuntakeskus Pajulahti	5 498 036	1 798 185	1 864 500	1 660 415	174 936
Solvalla Idrottsinstitut	1 915 093	377 703	772 500	712 009	52 881
Suomen Urheiluopisto	6 918 317	3 089 646	720 000	2 034 578	1 074 093
Tanhuvaaran Urheiluopisto	2 681 383	1 366 214	94 400	1 202 432	18 337
Urheiluopisto Kisakeskus	2 120 339	950 221	71 000	0	148 897
Varalan Urheiluopisto	2 578 819	1 229 034	45 600	1 186 186	117 999
Vuokatin Urheiluopisto	2 373 818	1 666 197	106 900	147 887	452 834
Yhteensä	36 869 286	15 630 259	5 650 300	11 324 879	3 313 627

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suorite-perusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämis-avustukset (€)	Ammatillisen perus-koulutuksen suorite-perusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suorite-perusteinen valtionosuus (€)
Itä-Suomen liikuntaopisto	893 912	223 785	0	0	670 127
Norralla Idrottsinstitut	214 213	166 813	47 400	0	0
Virpiniemen liikuntaopisto	279 820	159 692	22 300	0	97 828
Yhteensä	1 387 945	550 290	69 700	0	767 955

Kuvio 11. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Kuvio 12. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2009.

Taulukko 26. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2009.

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	132 521	57,0 %	56 504	98,5 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	79 022		31 758	
- vammaisliikunta	2 175		1 009	
- kansalaisjärjestötoiminta	9 799		6 057	
- aikuisliikunta	31 901		11 596	
- huippu-urheilu	8 550		5 456	
- muut	1 074		628	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	870	0,4 %	0	0 %
- liikunnanohjauksen perustutkinto	862		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	8		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	1 195	0,5 %	178	0,3 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	822		93	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	87		85	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	286		0	
Maksullinen palvelutoiminta	98 078	42,2 %	705	1,2 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	0		0	
- työvoimapolitiittinen koulutus	17		119	
- oppisopimuskoulutus/ teoriakurssit	300		3	
- työnantajan tilaama koulutus	20 523		583	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	22 567		0	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	10 170		0	
- muut	44 501		0	
Yhteensä	232 664	100 %	57 387	100 %

5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella neljään ryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Näistä merkittävimmän osan muodostaa vapaan sivistystyön koulutus. Vuonna 2009 kaikista valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 57,0 prosenttia ja alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 98,5 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Lukumääräisesti eniten opiskelijoita oli lapsi- ja nuorisoliikunnassa. Taulukossa 26 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2009.

Valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämän koulutuksen opiskelijamäärissä mitattuna myös maksullisen palvelutoiminnan osuus oli merkittävä, 42,2 prosenttia. Alueellisissa koulutuskeskuksissa maksullisen palvelutoiminnan osuus kuitenkin jäi vain 1,2 prosenttiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamäärästä on 0,4 prosenttia, mutta opiskelijavuorokausissa mitattaessa tämä osuus on 15,6 prosenttia. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Lisäkoulutuksen osuus opiskelijamäärästä jää ammatillisen peruskoulutuksen tavoin matalaksi, 0,5 prosenttiin, mutta opiskelijavuorokausissa ja -päivissä sen osuus on 5,9 prosenttia valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa ja 15,2 prosenttia alueellisissa koulutuskeskuksissa.

Taulukoissa 27 ja 28 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat muodostavat selvän enemmistön. Kaikista liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista miesten osuus oli noin 55,0 ja naisten 45,0 prosenttia.

Kuvioissa 13 ja 14 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2009. Miesopiskelijat muodostavat

enemmistön vapaan sivistystyön koulutuksessa lähes joka alueella. Naisten osuus on miehiä suurempi vain valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa aikuisliikunnan ja muun koulutuksen alueilla.

Lähteitä:

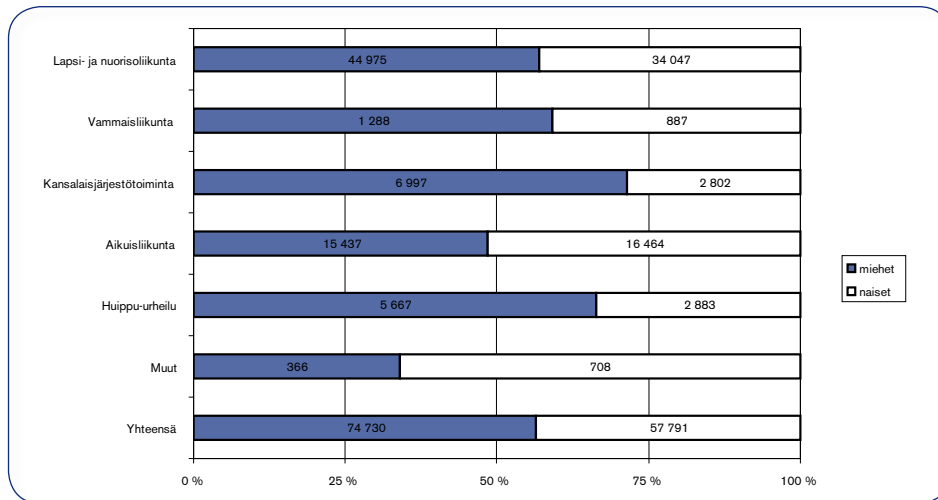
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2009. Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Opetusministeriö. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2009.
- Opetusministeriö. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden laskentaperusteena käytettävien opiskelijavuorokausien korjauspäätös vuodelle 2009.
- Oravainen T. 2009. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuistio 2009.
- Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia. Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2009.
- Valtion talousarvioesitys 2009. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2009. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2009/he_2009.html.

Taulukko 27. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2009

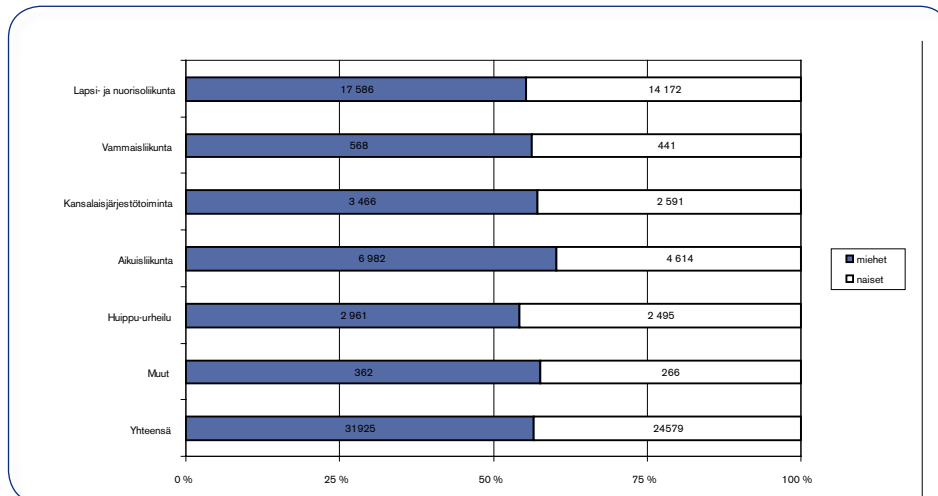
Liikunnan koulutus- keskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	10 260	4 781	0	0	72	57	9 854	6 124	20 186	10 962	31 148
Kisakallion Urheiluopisto	5 769	6 971	64	89	4	4	5 433	6 617	11 270	13 681	24 951
Kuortaneen Urheiluopisto	10 330	7 263	102	36	184	166	7 476	5 828	18 092	13 293	31 385
Lapin Urheiluopisto	4 666	2 546	57	58	111	66	5 782	9 226	10 616	11 896	22 512
Liikuntakeskus Pajulahti	9 806	6 867	52	52	32	14	1 915	1 087	11 805	8 020	19 825
Solvalla Idrottsinstitut	1 338	1 456	28	22	4	4	0	0	1 370	1 482	2 852
Suomen Urheiluopisto	15 191	11 772	78	49	194	92	2 325	1 351	17 788	13 264	31 052
Tanhuvaaran Urheiluopisto	5 717	4 523	45	36	4	7	1 460	1 345	7 226	5 911	13 137
Urheiluopisto Kisakeskus	3 600	4 004	0	0	10	16	1 540	1 818	5 150	5 838	10 988
Varalan Urheiluopisto	2 253	3 038	39	41	21	17	10 227	10 251	12 540	13 347	25 887
Vuokatin Urheiluopisto	5 800	4 570	17	5	60	56	5 222	3 197	11 099	7 828	18 927
Yhteensä	74 730	57 791	482	388	696	499	51 234	46 844	127 142	105 521	232 664
%-osuus	56,4 %	43,6 %	55,4 %	44,6 %	58,3 %	41,7 %	52,2 %	47,8 %	54,6 %	45,4 %	100

Taulukko 28. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2009.

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	8283	7312	0	0	50	88	112	144	8445	7544	15989
Norrvalle Idrottsinstitut	12855	9953	0	0	0	0	0	0	12855	9953	22808
Virpinemen Liikuntaopisto	10787	7314	0	0	10	30	255	194	11052	7538	18590
Yhteensä	31925	24579	0	0	60	118	367	338	32352	25035	57387
%-osuus	56,5	43,5	0,0	0,0	33,7	66,3	52,1	47,9	56,4	43,6	100

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2009.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2009.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikunta perustuu merkittävässä määrin vapaaehtoiseen järjestö- ja kansalaistoimintaan. Järjestöt ja seurat vastaavat liikuntatoiminnasta, tarjoten koko väestölle mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Suomessa on Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n tilastojen mukaan noin 9000 liikunta- ja urheiluseuraa, joissa toimii yli puoli miljoonaa aikuista vapaaehtoistoimijaa. Seurojen ja järjestön liikuntatoimintaan osallistuu yli miljoona suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä harkinnanvaraisia valtionavustuksia valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille. Avustuksen suuruuteen vaikuttaa järjestön toiminta liikuntalain 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi, toiminnan laatu, laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys. Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille myönnetään myös erityisavustuksia yhteisiin kehittämishankkeisiin. Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenyhdistyksilleen sekä paikallisille seuroille, mutta eivät voi ilman erillistä lupaa siirtää ansaitsemaansa valtionavustusta niiden toimintaan. Myös liikunnan aluejärjestöt ja kunnat tukevat paikallisten seurojen toimintaa. Kunnat voivat tähän tarkoitukseen käyttää niiden liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia, jota tarkastellaan lähemmin luvussa 3.

Voimassa olevan liikunta-asetuksen (1055/1998) mukaan valtionapukelpoisia järjestöjä ovat valtakunnalliset tai alueelliset rekisteröidyt yhdistykset,

joiden pääasiallisena tehtävänä on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Järjestöllä on oltava vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on vähintään tuhat harrastajaa, ja liikuntalajilla on oltava kansainvälinen organisaatio tai lajin on oltava kansallisesti merkittävä. Valtionavustusta ei yleensä myönnetä, ennen kuin järjestö on toiminut vähintään vuoden mittaisen tilikauden.

Vuonna 2009 urheilun lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen valtionapujärjestelmää pohtinut työryhmä jätti esityksen valtionapujärjestelmän muuttamisesta. Työryhmä esitti, että lajiliittojen valtionapujärjestelmän tulosalueet uudistettaisiin elämäntaustan pohjalta. Tulosalueissa painotettaisiin tasapuolisesti harrasteliikuntaa, huippu-urheilua sekä järjestö- ja seuratoimintaa. Valtionavustusta saisi vastaisuudessa vain lajiliitto tai järjestö, jonka pääasiallinen toimintamuoto on liikunta. Lisäksi edellytettäisiin, että järjestöllä on vähintään 40 jäsenseuraa tai 2 000 henkilöjäsentä, järjestön toiminta on valtakunnallista sekä sitä että lajilla on kansainvälinen organisaatio, kansainvälinen kilpailujärjestelmä tai että laji on muutoin kansallisesti tai kansainvälisesti merkittävä. Uuden avustettavan lajiliiton tulisi olla toiminut vähintään viisi vuoden mittaista tilikautta ennen avustuksen saamista. Työryhmän esitys on tarkoitus ottaa käyttöön liikuntalain uudistuksen jälkeen.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 29 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2000–2009, pois lukien Suomen Liikunnan ja Urheilun sekä Suomen Olympiakomitea ry:n toiminta-avustukset. Indeksikorjaus taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Vuodeksi 2009 valtion liikuntamäärärahoista liikuntajärjestöjen avustamiseen osoitetut määrärahat nousivat noin 3,3 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Järjestöryhmien välisessä jakosuhteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Ylipäärtään vuosina 2000–2009 suurimmat vähennykset järjestöryhmien suhteellisissa osuuksissa liikuntajärjestöjen valtionavustuksista ovat kohdanneet Suomen Työväen Urheiluliittoa ry:tä (1,5 prosenttiyksikköä) sekä lajiliittoja (1,4 prosenttiyksikköä). Eniten osuuttaan ovat kasvattaneet valtakunnalliset palvelujärjestöt (2,7 prosenttiyksikköä) ja erityisliikuntajärjestöt (1,1 prosenttiyksikköä). Taulukossa 30 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2008–2009 ja kuviossa 15 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2009. Taulukossa 31 on esitetty valtionavustusta saaneiden järjestöjen määrällinen kehitys vuosina 2000–2009.

Vuonna 2009 liikuntajärjestöille myönnettävää valtionavustusta haki 134 järjestöä, joista 77 oli lajiliittoja ja 57 muita valtakunnallista liikuntajärjestöä. Vuotta aiemmin hakijoita oli yhteensä 137. Neljän järjestön valtionavustushakemukset hylättiin, koska ne eivät olleet valtionavustukseen oikeutettuja liikuntajärjestöjä. Nämä neljä järjestöä olivat Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti Liikkukaa! ry, Suomen Agilityliitto ry, Suomen Krokettiliitto ry sekä Suomen Racketlonliitto ry.

Jäljempänä esitetyissä taulukoissa käsitellään liikuntajärjestöjen talouden tunnuslukuja seuraaviin järjestöryhmittäin: (a) lajiliitot, (b) erityisliikuntajärjestöt, (c) koululais- ja opiskelijaliikuntajärjestöt, (d) omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto, Finlands Svenska Idrott rf, Suomen Latu ry ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. Sekä (e) muut varsinaiset liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä

omiin taulukoihinsa on eritelty (a) valtakunnalliset palvelujärjestöt sekä (b) alueelliset yhteisöt.

Joidenkin lajiliittojen saamat valtionavustukset poikkeavat merkittävästi niiden aiempina vuosina saamista avustussummista. Syitä tähän ovat liitoilla käynnissä olleet kehittämishankkeet sekä se, että liittojen alaisten seurojen Euro Cup -avustukset on yhdistetty lajiliittojen toiminta-avustuksiin. Toinen peruste on, että vuoden 2009 avustusesityksiä valmisteltaessa saatettiin ensimmäistä kertaa kattavasti arvioida liiton toiminnan laadullista kehittymistä suhteessa toiminnan lähtötasoon eli vuoden 2005 tulosten arviointiin. Kolmantena lähtökohtana on käytetty TNS Gallup Oy:n toteuttamaa Kansallista Liikuntatutkimusta eri lajien harrastajamäärien kehittymisestä.

Suomen Jääkiekkoliitto ry:n strategiatyö sekä yhdessä Suomen Palloliiton ry:n kanssa kehittämä seuratoiminnan auditointijärjestelmä olivat esimerkkejä pitkäjänteisellä kehittämistyöllä saavutettavista tuloksista. Huippu-urheilusta aloitettu lajiliittojen ja Suomen Paralympiakomitea ry:n integraatiotyön syventyminen puolestaan antoi aiheita korottaa Suomen Uimaliitto ry:n, Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n sekä Suomen Urheiluliitto ry:n toiminta-avustuksia. Keskisuurista ja pienemmistä lajiliitoista korotusta suunnattiin tällä perusteella Suomen Purjehtijaliitto ry:lle, Suomen Judoliitto ry:lle sekä Suomen Tennisliitto ry:lle. Suhteellisesti merkittävin valtionavustuksen korotus kuitenkin myönnettiin Suomen Kaukalopalloliitto ry:lle, joka sai uudelleenorganisoinnin avulla toimintansa käyntiin yhden liiton alaisuudessa.

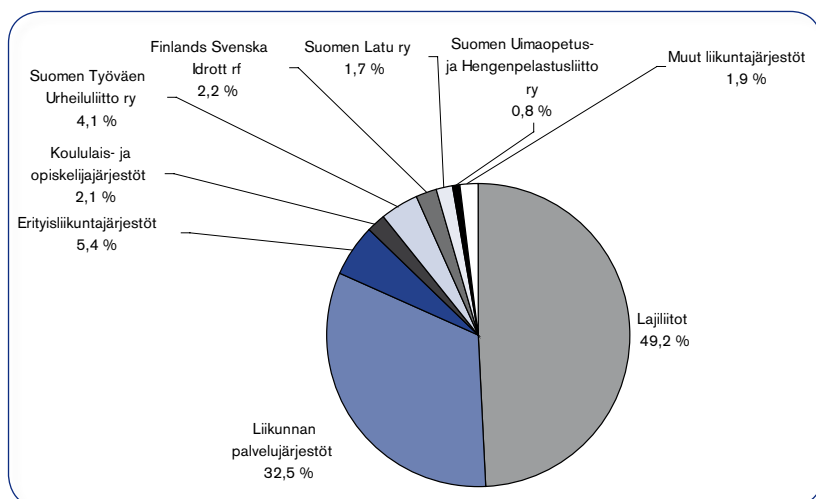
Liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kehittäminen vuosina 2009–2011 -pilottihanke pohjautuu kansallista liikuntaohjelmaa valmistelleen toimikunnan ehdotuksiin. 2,2 miljoonaa euroa suunnattiinkin seuratoiminnan laadun parantamiseen, uusien vapaaehtoistoimijoiden rekrytoimiseen ja lasten ja nuorten sekä aikuisten terveysliikunnan edistämiseen. Suomen Olympiakomitean ja Suomen Paralympiakomitean toiminta-avustuksia nostettiin, jotta voitiin paremmin tukea eettisen ja yhteiskuntavastuullisen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-urheilun edellytyksiä. Nämä korotukset suunnattiin ensisijaisesti valmennuksen tehostamiseen.

Taulukko 29. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä Suomen Liikunnan ja Urheilun eikä Olympiakomitean avustuksia).

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	27 255 997	-0,6 %
2001	59 366 882	21 353 668	36,0	27 431 250	0,6 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	27 793 037	1,3 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	27 247 113	-2,0 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	27 052 521	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	27 845 959	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	28 469 763	2,2 %
2007	100 972 134	27 544 000	27,3	29 724 381	4,4 %
2008	106 907 384	28 960 000	27,1	29 534 779	-0,6 %
2009	113 588 864	32 250 000	28,4	32 250 000	9,2 %

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2008–2009, indeksikorjaamaton.

Järjestöryhmä	Avustus			
	2007		2008	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	16 120 000	49,1	16 840 000	49,0
Erytisliikuntajärjestöt	1 684 000	5,1	1 805 000	5,2
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	582 000	1,8	627 000	1,8
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 450 000	4,4	1 480 000	4,3
Finlands Svenska Idrott rf	768 000	2,3	788 000	2,3
Suomen Latu ry	560 000	1,7	580 000	1,7
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	262 000	0,8	272 000	0,8
Muut liikuntajärjestöt	576 000	1,8	631 000	1,8
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	7 723 000	23,5	8 110 000	23,6
Alueelliset yhteisöt	3 137 000	9,5	3 267 000	9,5
Yhteensä	32 862 000	100,0	34 400 000	100,0

Kuvio 15. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2009.

Taulukko 31. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2009 (lkm).

Järjestöryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Varsinaiset liikuntajärjestöt										
Lajiliitot	71	71	71	70	72	72	73	73	74	74
Erityisliikuntajärjestöt	13	14	12	13	14	14	14	14	14	14
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	16	16	16	16	16	16	14	14	14
Liikunnan palvelujärjestöt										
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Alueelliset yhteisöt	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	128	129	127	127	130	130	131	129	130	130

Erityisliikuntajärjestöistä suurimmat valtionavustusten korotukset osoitettiin monialaisesta toiminnan kehittämiseensä Suomen Invalidien Urheiluliitto ry:lle, Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry:lle, Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Kuurojen Urheiluliitto ry:lle. Soveltava Liikunta SoveLi ry:n valtionavustuksen korotus perustui sen jäsenjärjestöjen koulutuksen kehittämiseen.

Muista varsinaisista liikuntajärjestöistä valtionavustusten korotuksia kohdistettiin Reserviläisurheiluliitto ry:lle, Suomen Valmentajat ry:lle ja Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry:lle kahden aiemman vuoden aikana vahvistuneesta järjestötoiminnasta. Matka-avustuksien sisältyminen toiminta-avustuksiin puolestaan

näkyi selkeimmin Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry:n valtionavustuksen kasvuna. Työyhteisöliikunta 2010 -hankkeen rahoitus sisältyi Suomen Työväen Urheiluliiton toiminta-avustukseen.

Suomen Liikunnan ja Urheilun osalta avustuskorotuksen taustalla oli mm. se, että aiemmin käyttövaroilla katettuja projekteja yhdistettiin. Alueellisten yhteisöjen osalta otettiin huomioon, että lasten ja nuorten liikunnan kehittämisen momentilta aiemmin myönnetty hankeavustukset liitettiin osaksi toiminta-avustuksia.

Taulukoissa 32–38 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009.

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot		2008	2009	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	203 000	235 000	15,8
2	Sukeltajaliitto ry	125 000	155 000	24,0
3	Suomen Aikidoliitto ry	38 000	45 000	18,4
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	57 000	75 000	31,6
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	135 000	180 000	33,3
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	522 500	630 000	20,6
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	5 000	7 000	40,0
8	Suomen Biljardiliitto ry	39 500	50 000	26,6
9	Suomen Castingliitto ry	6 700	7 000	4,5
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	25 000	45 000	80,0
11	Suomen Curlingliitto ry	38 000	45 000	18,4
12	Suomen Dartslitto ry	30 000	35 000	16,7
13	Suomen Golfliitto ry	400 000	450 000	12,5
14	Suomen Hiihtoliitto ry	980 000	1 000 000	2,0
15	Suomen Hockeyliitto ry	30 000	32 000	6,7
16	Suomen Ilmailuliitto ry	119 000	140 000	17,6
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	9 000	15 000	66,7
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	49 000	55 000	12,2
19	Suomen Judoliitto ry	250 000	280 000	12,0
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 100 000	1 210 000	10,0
21	Suomen Jääpalloliitto ry	110 000	130 000	18,2
22	Suomen Kanoottiliitto ry	140 000	170 000	21,4
23	Suomen Karateliitto ry	153 000	173 000	13,1
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	50 000	92 000	84,0
25	Suomen Keilailuliitto ry	205 000	230 000	12,2
26	Suomen Keskusshakkiliitto ry	34 000	45 000	32,4
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	42 000	52 000	23,8
28	Suomen Koripalloliitto ry	565 000	640 000	13,3
29	Suomen Krikettiliitto ry	13 000	20 000	53,8
30	Suomen Kyykkäliitto ry	9 000	12 000	33,3
31	Suomen Käsipalloliitto ry	128 000	170 000	32,8
32	Suomen Lentopalloliitto ry	750 000	900 000	20,0
33	Suomen Liitokiekkoliitto ry	26 000	30 000	15,4
34	Suomen Luisteluliitto ry	210 000	245 000	16,7
35	Suomen Lumilautaliitto ry	40 000	70 000	75,0
36	Suomen Miekkaileilyliitto ry	40 000	50 000	25,0
37	Suomen Moottoriliitto ry	154 000	170 000	10,4
38	Suomen Muay Thai-liitto ry	13 000	15 000	15,4
39	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	36 000	42 000	16,7
40	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	150 000	165 000	10,0

41	Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 000	13 000	0,0
42	Suomen Painiliitto ry	255 000	275 000	7,8
43	Suomen Painonnostoliitto ry	168 300	190 000	12,9
44	Suomen Palloliitto ry	1 625 000	1 725 000	6,2
45	Suomen Pesäpalloliitto ry	475 000	520 000	9,5
46	Suomen Pétanque-Liitto ry	28 000	28 000	0,0
47	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	26 000	30 000	15,4
48	Suomen Purjehtijaliitto ry	235 000	260 000	10,6
49	Suomen Pyöräilyunioni ry	132 000	170 000	28,8
50	Suomen Pöytätennisiitto ry	82 000	90 000	9,8
51	Suomen Ratagolfliitto ry	16 000	17 000	6,3
52	Suomen Ratsastajainliitto ry	482 500	525 000	8,8
53	Suomen Ringetteliitto ry	170 000	190 000	11,8
54	Suomen Rugbyliitto ry	8 000	10 000	25,0
55	Suomen Saappaanheittoliitto ry	5 000	7 000	40,0
56	Suomen Salibandyliitto ry	690 000	763 000	10,6
57	Suomen Soutuliitto ry	110 000	140 000	27,3
58	Suomen Squashliitto ry	145 000	160 000	10,3
59	Suomen Sulkapalloliitto ry	215 000	270 000	25,6
60	Suomen Suunnistusliitto ry	754 000	800 000	6,1
61	Suomen Taekwondoliitto ry	94 000	105 000	11,7
62	Suomen Taidoliitto ry	31 000	35 000	12,9
63	Suomen Taitoluisteluliitto ry	222 000	255 000	14,9
64	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	220 000	245 000	11,4
65	Suomen Tennisliitto ry	212 000	250 000	17,9
66	Suomen Tikkaurheiluliitto ry	24 500	28 000	14,3
67	Suomen Triathlonliitto ry	45 000	52 000	15,6
68	Suomen Uimaliitto ry	585 000	650 000	11,1
69	Suomen Urheiluliitto ry	953 000	1 030 000	8,1
70	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	21 000	27 000	28,6
71	Suomen Veneilyliitto ry	122 000	146 000	19,7
72	Suomen Vesihiihtourheilu ry	7 000	7 000	0,0
73	Suomen Voimanostoliitto ry	44 000	50 000	13,6
74	Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	1 595 000	1 650 000	3,4
Yhteensä:			16 840 000	18 825 000

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		2008	2009	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ry	52 000	68 000	30,8
2	Epilepsialiitto ry	12 000	14 000	16,7
3	Hengityслиitto Heli ry	44 000	46 000	4,5
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	74 000	77 000	4,1
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	250 000	285 000	14,0
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	110 000	135 000	22,7
7	Suomen CP-liitto ry	25 000	30 000	20,0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	560 000	640 000	14,3
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	310 000	340 000	9,7
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	220 000	290 000	31,8
11	Suomen MS-liitto ry	44 000	46 000	4,5
12	Suomen Parkinson-liitto ry	16 000	18 000	12,5
13	Suomen Reumaliitto ry	44 000	46 000	4,5
14	Suomen Sydänliitto ry	44 000	46 000	4,5
Yhteensä		1 805 000	2 081 000	15,3

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2008	2009	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	245 000	285 000	16,3
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	245 000	365 000	49,0
3	Suomen ammat. oppil. kulttuuri- ja urheiluliitto ry	135 000	145 000	7,4
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	2 000	2 000	0,0
Yhteensä		627 000	797 000	27,1

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2008	2009	%-muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 480 000	1 575 000	6,4
2	Finlands Svenska Idrott rf	788 000	860 000	9,1
3	Suomen Latu ry	580 000	636 000	9,7
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	272 000	310 000	14,0
Yhteensä		3 120 000	3 381 000	8,4

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt		2008	2009	%-muutos
1	Kalottiturheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	34 000	36 000	5,9
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	74 000	79 000	6,8
3	Reserviläisurheiluliitto ry	42 000	50 000	19,0
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	35 000	39 000	11,4
5	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	125 000	150 000	20,0
6	Suomen Metsästäjälitto ry	20 000	22 000	10,0
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	20 000	32 000	60,0
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	70 000	75 000	7,1
9	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	50 000	54 000	8,0
10	Suomen Työpaikkaurheilu ry	4 000	4 000	0,0
11	Suomen Valmentajat ry	65 000	90 000	38,5
12	Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	65 000	71 000	9,2
13	Työväen retkeilyliitto ry	21 000	21 000	0,0
14	Urheilutoimittajain Liitto ry	6 000	6 000	0,0
Yhteensä		631 000	729 000	15,5

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt		2008	2009	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 700 000	1 900 000	11,8
2	Nuori Suomi ry	1 150 000	1 180 000	2,6
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	820 000	880 000	7,3
4	Suomen Olympiakomitea	3 740 000	4 100 000	9,6
5	Suomen Paralympiakomitea	700 000	820 000	17,1
Yhteensä		8 110 000	8 880 000	9,5

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2008 ja 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt		2008	2009	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	140 690	154 000	9,5
2	Etelä-Savon Liikunta ry	148 140	162 000	9,4
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	446 060	466 000	4,5
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	301 090	333 000	10,6
5	Kainuun Liikunta ry	167 690	183 000	9,1
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	140 770	154 000	9,4
7	Keski-Suomen Liikunta ry	183 680	201 000	9,4
8	Kymenlaakson Liikunta ry	138 150	147 000	6,4
9	Lapin Liikunta ry	170 240	181 000	6,3
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	462 400	517 000	11,8
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	265 920	291 000	9,4
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	169 770	186 000	9,6
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	207 400	227 000	9,5
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	159 500	174 000	9,1
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	165 500	181 000	9,4
Yhteensä		3 267 000	3 557 000	8,9

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2009

Taulukoissa 39–46 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustukset, avustuksen osuus hyväksytyistä menoista sekä koko julkisen tuen osuus hyväksytyistä menoista vuonna 2009. Julkiseen tukeen sisältyvät varsinaisten toiminta-avustusten lisäksi opetusministeriöltä saadut erityisavustukset sekä Olympiakomitealta, Paralympiakomitealta tai muilta julkisilta tahoilta saadut avustukset, jotka on taulukoissa eritelty omiin sarakkeisiinsa. Olympiakomitea ja Paralympiakomitea jakavat esimerkiksi lajiliitoille valmentajatukea valtion urheilija-apurahaa saavien urheilijoiden valmentajille. Liikuntajärjestöjen erityisavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6.3.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoa ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja

koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot, kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot mahdollista hyväksyttävää tappiota lukuun ottamatta sekä järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katetut menot. Hyväksyttäviin menoihin ei myöskään lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Korkeita, jopa yli sadan prosentin julkisen tuen osuuksia selittää osaltaan järjestöjen vaihteleva käytäntö toimintamenojen kirjaamisessa. Suomen Liikunnan ja Urheilun julkisen tuen osuus hyväksyttävistä toimintamenoista on noin 90,1 prosenttia, jos siihen ei huomioida järjestön opetusministeriöltä erityisavustuksena saamaa 1,45 miljoonan euron avustusta, jonka se sai jaettavaksi edelleen liikunta- ja urheiluseurojen kehittämishankkeisiin. Opetusministeriön erityisavustukset -sarake koskee nimenomaan avustuksia, jotka on myönnetty vuonna 2009. Muiden julkisten avustusten ja tukien saraketta koskien on huomattava, että ei ole takuita, että kaikki järjestöt ovat raportoineet ne täsmällisesti, josta johtuen järjestöjen keskinäinen vertailtavuus kärsii. Suomen Erotuomarien Liitto ry

palautti vuoden 2009 toiminta-avustuksestaan sadan prosentin julkisen tuen ylittävän osuuden vuonna 2010. Tätä ei kuitenkaan ole otettu huomioon tämän kirjan taulukoissa.

Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2009 on esitetty taulukossa 47. Toiminnanalakoh- taisessa tarkastelussa on kuitenkin syytä huomioda, että joidenkin liikuntajärjestöjen kohdalla toimin- takulttuuri tai lajien luonne on asettanut rajoitteita kaikkien toiminnanalojen käytölle menolajittelussa. Liikuntajärjestöjä koskevat tiedot ovat peräisin lii- kuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä val- tionapulaskelmista.

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2009

Yleisten toiminta-avustusten lisäksi opetus- ja kult- tuuriministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosit- ain erityisavustuksia erilaisiin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin. Tyypillisesti nämä erityisavustukset ovat projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myös myöntää muille kuin valtakunnallisille tai alueellisille liikuntajärjestöille.

Vuonna 2009 opetusministeriö myönsi liikuntajär- jestöille lähes 8,1 miljoonaa euroa erityisavustuksia. Eniten avustuksia myönnettiin lasten ja nuorten lii- kunnan liikuntaohjelmaan ja hankkeisiin, 2 893 000 euroa. Merkittävän osan tästä muodosti Nuori Suomi ry:lle myönnetty 2 422 000 euron avustus lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseen ja edelleen jaettaviin avustuksiin. Taulukossa 48 on esitetty ope- tusministeriön liikuntajärjestöille vuonna 2009 myön- tämät erityisavustukset avustuskohteittain luokiteltu- na mukaan.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen kohtaan taulukossa 48 sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetyt avustukset Suomessa järjestettyjen kilpailuiden ja ta- pahtumien järjestämiseksi, hakemiseksi tai tappioiden kattamiseksi. Kilpailutapahtumien osalta merkittävin yksittäinen avustus, 250 000 euroa, myönnettiin Suo- men Palloliitolle jalkapallon naisten EM-kilpailujen järjestämiseen. Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettiin 150 000 euroa Euroopan Nuorten Olympialaisten järjestämiseen. Muiden tapahtumien

osalta suurimmat avustukset olivat Suomen Työväen Urheiluliitolle myönnetyt yhteensä 225 000 euron avustukset järjestön 11. liittouhlan järjestämiseen sekä Suomen Liikunnalle ja Urheilulle myönnetty 75 000 euron avustus Suomen Urheilugaala 2010 -tapahtuman järjestämiseen.

Projektit kohtaan sisältyvät joukkuepalloluun ja valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen myönnetyt avustukset sekä muita liikuntaa edistäviä hankkeita, joiden avustukset on rahoitettu valtion liikuntamäärärahoista opetusministeriön käytettäväksi -momentilta. Merkittävimmät tähän kohtaan liittyvät avustukset olivat Suomen Liikunnalle ja Urheilulle myönnetty 400 000 euron suuruinen avustus valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen sekä Suomen Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle myönnetty yhteensä 405 000 euron avustukset jouk- kuepalloluun kehittämiseen. Joukkuepalloluun kehittä- mishanketta käsitellään tarkemmin luvussa 9, huippu- urheilun yhteydessä.

Liikuntajärjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä ja EU-toimintaa on käsitelty tarkemmin luvussa 8. Historiikkiin kirjoitta- miseen tukea sai vuonna 2009 Liikunnan ja Terve- ystiedon Opettajat ry, kun vuotta aiemmin avustusta julkaisujen ja historiikkien tekemiseen sai kymmenen järjestöä. Taulukossa 48 muut -kohta sisältää muita liikuntajärjestöjen saamia, mm. kalustohankintoihin kohdistettuja erityisavustuksia, jotka on rahoitettu opetusministeriön käytettäväksi -momentilta valtion liikuntamäärärahoista. Liikuntapaikkarakentamista käsitellään tarkemmin luvussa 4, terveyttä edistävää liikuntaa luvussa 11 ja lasten ja nuorten liikuntaoh- jelmaa luvussa 12.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot		Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksy- tyt menot	"OPM:n erityis- avus- tukset"	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	AKK-Motorsport ry	1 615 227	1 672 583	235 000	14,1	14,1	0	0	0	0
2	Sukeltajaliitto ry	686 825	681 368	155 000	22,7	24,1	0	0	0	9 367
3	Suomen Aikidoliitto ry	105 036	104 464	45 000	43,1	43,1	0	0	0	0
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	404 258	349 866	75 000	21,4	22,9	0	0	0	5 000
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	704 335	705 530	180 000	25,5	35,4	0	57 800	0	12 000
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	1 950 518	1 881 784	630 000	33,5	52,0	60 000	239 500	49 500	0
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	13 723	8 130	7 000	86,1	86,1	0	0	0	0
8	Suomen Biljardiliitto ry	163 368	146 944	50 000	34,0	44,2	0	0	0	15 000
9	Suomen Castingliitto ry	8 471	8 230	7 000	85,1	85,1	0	0	0	0
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	264 336	264 336	45 000	17,0	17,0	0	0	0	0
11	Suomen Curlingliitto ry	146 814	146 691	45 000	30,7	56,2	12 000	0	0	25 490
12	Suomen Dartslitto ry	211 244	120 133	35 000	29,1	29,1	0	0	0	0
13	Suomen Golfliitto ry	2 447 436	2 434 331	450 000	18,5	19,3	4 000	12 500	0	2 300
14	Suomen Hiihtoliitto ry	5 578 675	5 478 663	1 000 000	18,3	31,5	50 000	620 200	53 000	0
15	Suomen Hockeyliitto ry	43 610	43 491	32 000	73,6	73,6	0	0	0	0
16	Suomen Ilmailuliitto ry	821 368	803 713	140 000	17,4	41,4	0	0	0	193 000
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	67 307	64 938	15 000	23,1	23,1	0	0	0	0
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	177 419	126 840	55 000	43,4	43,4	0	0	0	0
19	Suomen Judoliitto ry	988 032	987 056	280 000	28,4	41,8	0	98 000	14 000	20 325

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
20 Suomen Jääkiekkoliitto ry	13 442 881	12 986 666	1 210 000	9,3	11,7	73 000	207 500	0	23 464
21 Suomen Jääpalloliitto ry	310 532	254 010	130 000	51,2	51,7	0	0	0	1 288
22 Suomen Kanoottiliitto ry	384 877	382 035	170 000	44,5	61,9	30 000	31 000	0	5 360
23 Suomen Karateliitto ry	340 508	336 789	173 000	51,4	52,9	0	0	0	5 000
24 Suomen Kaukalopalloliitto ry	149 627	148 006	92 000	62,2	62,2	0	0	0	0
25 Suomen Keilailuliitto ry	820 307	665 399	230 000	34,6	38,1	11 000	12 500	0	0
26 Suomen Keskusshakkiliitto ry	102 765	89 367	45 000	50,4	50,4	0	0	0	0
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	178 829	153 245	52 000	33,9	33,9	0	0	0	0
28 Suomen Koripalloliitto ry	3 061 746	2 992 569	640 000	21,4	25,9	51 000	75 000	0	9 241
29 Suomen Krikettiliitto ry	148 943	148 943	20 000	13,4	32,8	0	0	0	28 800
30 Suomen Kyykkäliitto ry	18 937	18 937	12 000	63,4	63,4	0	0	0	0
31 Suomen Käsipalloliitto ry	678 190	663 304	170 000	25,6	34,1	21 000	30 000	0	5 000
32 Suomen Lentopalloliitto ry	4 154 225	3 587 027	900 000	25,1	31,4	0	225 000	0	0
33 Suomen Liitokiekkoliitto ry	59 966	57 966	30 000	51,8	51,8	0	0	0	0
34 Suomen Luisteluliitto ry	995 319	992 553	245 000	24,7	40,2	0	151 200	0	2 500
35 Suomen Lumilautaliitto ry	267 119	267 119	70 000	26,2	63,0	12 000	86 200	0	0
36 Suomen Miekkailuliitto ry	126 603	121 436	50 000	41,2	49,0	3 500	6 000	0	0
37 Suomen Moottoriliitto ry	863 197	850 047	170 000	20,0	20,7	0	0	0	6 000
38 Suomen Muay Thai- liitto ry	24 548	24 398	15 000	61,5	61,5	0	0	0	0

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	66 397	66 114	42 000	63,5	68,1	0	3 000	0	0
40 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	361 496	355 307	165 000	46,4	47,6	0	4 000	0	0
41 Suomen Oriental Moodo -liitto ry	14 145	14 145	13 000	91,9	91,9	0	0	0	0
42 Suomen Painiliitto ry	669 560	669 213	275 000	41,1	64,9	0	152 000	0	7 000
43 Suomen Painonnostoliitto ry	267 470	266 168	190 000	71,4	75,9	10 000	2 000	0	0
44 Suomen Palloliitto ry	13 664 407	10 130 415	1 725 000	17,0	21,0	320 000	80 000	0	0
45 Suomen Pesäpalloliitto ry	1 353 342	1 343 595	520 000	38,7	39,8	0	0	0	15 300
46 Suomen Pétanque- Liitto ry	77 114	65 286	28 000	42,9	42,9	0	0	0	0
47 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	141 996	141 943	30 000	21,1	21,1	0	0	0	0
48 Suomen Purjehtijaliitto ry	1 129 448	1 101 474	260 000	23,6	36,2	0	126 000	2 000	11 000
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	298 057	295 912	170 000	57,4	67,1	0	2 500	26 000	0
50 Suomen Pöytätennisliitto ry	266 349	129 157	90 000	69,7	69,7	0	0	0	0
51 Suomen Ratagolfliitto ry	32 637	26 736	17 000	63,6	63,6	0	0	0	0
52 Suomen Ratsastajainliitto ry	2 759 801	2 473 153	525 000	21,2	29,4	99 000	8 000	17 000	78 960
53 Suomen Ringetteliitto ry	617 947	598 516	190 000	31,7	32,7	0	0	0	6 000
54 Suomen Rugbyliitto ry	78 604	78 604	10 000	12,7	70,2	0	0	0	45 148
55 Suomen Saappaanheittoliitto ry	11 217	11 014	7 000	63,6	63,6	0	0	0	0
56 Suomen Salibandyliitto ry	4 487 074	2 350 758	763 000	32,5	35,0	60 000	0	0	0
57 Suomen Soutuliitto ry	275 886	291 226	140 000	48,1	57,3	0	27 000	0	0

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
Squashliitto ry	258 947	257 102	160 000	62,2	67,1	0	12 500	0	0
59 Suomen Sulkaopalloliitto ry	521 976	497 961	270 000	54,2	58,6	0	22 000	0	0
60 Suomen Suunnistusliitto ry	2 084 864	1 922 813	800 000	41,6	48,4	15 000	67 500	0	49 000
61 Suomen Taekwondoliitto ry	312 875	310 912	105 000	33,8	34,4	0	2 000	0	0
62 Suomen Taidoliitto ry	112 361	112 361	35 000	31,1	31,1	0	0	0	0
63 Suomen Taitoluisteluliitto ry	1 150 898	1 098 509	255 000	23,2	35,6	0	81 000	0	54 945
64 Suomen Tanssiurheiluliitto ry	454 651	448 132	245 000	54,7	73,6	75 000	0	0	10 000
65 Suomen Tennisliitto ry	970 811	859 551	250 000	29,1	32,8	0	19 000	10 000	3 000
66 Suomen Tikkaurheiluliitto ry	49 092	47 150	28 000	59,4	59,4	0	0	0	0
67 Suomen Triathlonliitto ry	73 511	73 511	52 000	70,7	74,8	0	0	0	3 000
68 Suomen Uimaliitto ry	1 491 234	1 497 549	650 000	43,4	54,4	0	55 000	31 400	79 000
69 Suomen Urheiluliitto ry	6 035 183	5 691 801	1 030 000	18,1	27,3	82 000	394 000	48 000	0
70 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	47 970	45 183	27 000	59,8	59,8	0	0	0	0
71 Suomen Veneilyliitto ry	493 213	483 062	146 000	30,2	30,2	0	0	0	0
72 Suomen Vesihiihtourheilu ry	10 510	9 423	7 000	74,3	74,3	0	0	0	0
73 Suomen Voimastoliitto ry	135 287	96 422	50 000	51,9	51,9	0	0	0	0
74 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	3 618 896	3 494 836	1 650 000	47,2	51,6	88 000	35 000	0	31 000
Yhteensä	86 922 350	78 123 921	18 825 000	24,1	30,5	1 076 500	2 944 900	250 900	762 489

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus% hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	OPM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry	125 024	124 948	68 000	54,4	54,4	0	0	0	0
2	Epilepsialiitto ry	21 328	21 328	14 000	65,6	65,6	0	0	0	0
3	Hengityслиitto Heli ry	82 427	82 427	46 000	55,8	55,8	0	0	0	0
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	85 091	85 091	77 000	90,5	122,2	27 000	0	0	0
5	Näkö- vammaisten Keskusliitto ry	594 523	572 238	285 000	49,8	61,4	30 000	0	36 500	0
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	196 872	196 872	135 000	68,6	88,9	40 000	0	0	0
7	Suomen CP- liitto ry	41 408	40 408	30 000	74,2	74,2	0	0	0	0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	1 252 237	1 238 743	640 000	51,7	73,1	45 000	0	160 500	60 000
9	Suomen Kehitys- vammaisten Liikunta ja Urheilu ry	587 968	559 287	340 000	60,8	61,0	0	0	1 000	0
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	426 107	426 107	290 000	68,1	77,5	30 000	0	0	10 371
11	Suomen MS- liitto	87 470	81 448	46 000	56,5	56,5	0	0	0	0
12	Suomen Parkinson-liitto ry	21 454	21 454	18 000	83,9	83,9	0	0	0	0
13	Suomen Reumaliitto ry	81 798	81 798	46 000	56,2	59,9	0	0	0	3 000
14	Suomen Sydänliitto ry	58 013	58 013	46 000	79,3	79,3	0	0	0	0
	Yhteensä	3 661 721	3 590 162	2 081 000	58,0	70,3	172 000	0	198 000	73 371

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuki % hyväksytyt menot	OPM:n erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Koulu-liikuntaliitto ry	648 128	587 999	285 000	48,5	81,3	30 000	0	0	162 948
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	706 151	655 425	365 000	55,7	66,7	72 000	0	0	0
3	Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	676 263	672 653	145 000	21,6	37,7	0	0	0	108 293
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	3 332	3 332	2 000	60,0	60,0	0	0	0	0
Yhteensä		2 033 874	1 919 408	797 000	41,5	61,0	102000	0	0	271241

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

TUL, FSI, Suomen Latu, SUH	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuk% hyväksytyt menot	OPM:n erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 090 569	1 947 742	80,9	96,5	225 000	0	0	80 000
2	Finlands Svenska Idrott rf	1 336 623	1 263 083	68,1	68,9	10 000	0	0	0
3	Suomen Latu ry	2 154 525	2 002 721	31,8	38,8	45 000	0	0	96 271
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	942 935	938 903	33,0	51,8	0	0	0	176 000
Yhteensä		6 524 652	6 152 449	55,0	65,2	280 000	0	0	352 271

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikunta-järjestöt	Toiminnan kulut	Hyväk-syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuk% hyväksytyt menot	OPM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para-lympia- komitea ry	Muut julkiset avustuk- set ja tuet
1 Kalottiturheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	41 446	41 446	36 000	86,9	86,9	0	0	0	0
2 Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	311 604	310 300	79 000	25,5	41,1	10 000	0	0	38 686
3 Reserviläisurheiluliitto ry	150 311	150 146	50 000	33,3	40,0	10 000	0	0	0
4 Suomen Erotuomarien Liitto ry	28 886	28 886	39 000	135,0	135,0	0	0	0	0
5 Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	196 267	194 990	150 000	76,9	76,9	0	0	0	0
6 Suomen Metsästäjälitto ry	1 362 377	1 339 563	22 000	1,6	2,8	0	0	0	15 000
7 Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	56 774	56 774	32 000	56,4	77,5	10 000	0	0	1 981
8 Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	362 293	361 955	75 000	20,7	22,7	0	0	0	7 000
9 Suomen Sotilasurheiluliitto ry	167 569	150 187	54 000	36,0	54,6	0	0	0	28 000
10 Suomen Työpaikkaurheilu ry	60 778	60 398	4 000	6,6	6,6	0	0	0	0
11 Suomen Valmentajat ry	385 571	384 848	90 000	23,4	27,8	17 000	0	0	0
12 Suomen Veteraaniturheiluliitto ry	400 270	401 773	71 000	17,7	21,4	15 000	0	0	0
13 Työväen Retkeliitto ry	58 990	41 577	21 000	50,5	50,5	0	0	0	0
14 Urheilutoimittajain Liitto ry	80 214	80 091	6 000	7,5	7,5	0	0	0	0
Yhteensä	3 663 349	3 602 934	729 000	20,2	24,5	62 000	0	0	90 667

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt:
Valtakunnalliset liikuntajärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	OPM:n erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	5 890 615	3 325 935	1 900 000	57,1	133,7	2 332 000	0	0	215 339
2	Nuori Suomi ry	4 181 211	3 952 548	1 180 000	29,9	97,8	2 466 000	0	0	220 000
3	Suomen Kunto- liikuntaliitto, Kunto ry	1 329 584	1 320 522	880 000	66,6	83,7	225 000	0	0	0
4	Suomen Olympiakomitea ry	5 794 297	5 786 231	4 100 000	70,9	85,8	865 000	0	0	0
5	Suomen Paralympiakomitea ry	925 267	924 599	820 000	88,7	97,2	79 000	0	0	0
Yhteensä		18 120 974	15 309 835	8 880 000	58,0	99,8	5967000	0	0	435339

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2009 (€). Liikunnan palvelujärjestöt:
Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki % hyväk- sytyt menot	OPM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	419 073	418 299	154 000	36,8	48,8	0	0	0	50 330
2	Etelä-Savon Liikunta ry	1 068 101	1 066 208	162 000	15,2	19,6	15 000	0	0	31 547
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	752 155	757 253	466 000	61,5	63,3	0	0	0	13 000
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	4 116 792	4 105 762	333 000	8,1	53,7	150 000	0	0	1 721 994
5	Kainuun Liikunta ry	1 066 952	1 061 424	183 000	17,2	24,8	60 000	0	0	20 669
6	Keski- Pohjanmaan liikunta ry	480 806	470 655	154 000	32,7	32,7	0	0	0	0
7	Keski-Suomen Liikunta ry	491 992	489 725	201 000	41,0	44,7	0	0	0	18 000
8	Kymenlaakson Liikunta ry	333 306	332 114	147 000	44,3	68,1	0	0	0	79 160
9	Lapin Liikunta ry	297 328	297 114	181 000	60,9	65,3	0	0	0	13 000
10	Lounais- Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 584 004	1 584 004	517 000	32,6	43,0	69 000	0	0	95 271
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	1 160 182	800 695	291 000	36,3	80,8	0	0	0	356 115
12	Pohjois- Karjalan Liikunta ry	1 242 122	796 401	186 000	23,4	54,1	24 000	0	0	220 645
13	Pohjois- Pohjanmaan Liikunta ry	484 979	479 998	227 000	47,3	65,5	0	0	0	87 608
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	788 676	781 062	174 000	22,3	24,8	0	0	0	20 000
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	563 051	561 606	181 000	32,2	55,2	48 000	0	0	81 000
Yhteensä		14 849 518	14 002 319	3 557 000	25,4	48,1	366 000	0	0	2 808 339

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2009 (€).

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	OPM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	102 805 946	93 388 875	25 813 000	25,1	34,7	1 692 500	2 944 900	448 900	1 550 039
Liikunnan palvelujärjestöt	32 970 492	29 312 155	12 437 000	37,7	75,1	6 333 000	0	0	3 243 679
Kaikki liikunta- järjestöt yhteensä	135 776 438	122 701 030	38 250 000	28,2	44,4	8 025 500	2 944 900	448 900	4 793 717

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnan-
aloittain vuonna 2009.

Järjestöryhmä	Nuoriso- liikunta	Aikuisten liikunta	Huippu- urheilu	Järjestö- toiminta
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	23,7 %	14,0 %	33,7 %	28,6 %
Erytisliikuntajärjestöt	6,7 %	23,1 %	25,9 %	44,3 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	43,9 %	10,4 %	14,9 %	30,8 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	30,3 %	20,6 %	2,6 %	46,5 %
Finlands Svenska Idrott rf	39,3 %	10,3 %	0,0 %	50,4 %
Suomen Latu ry	16,3 %	43,3 %	0,0 %	40,4 %
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Muut liikuntajärjestöt	9,3 %	10,8 %	0,8 %	79,2 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt yhteensä	23,1 %	14,7 %	29,7 %	32,5 %
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	27,7 %	2,1 %	21,0 %	49,2 %
Alueelliset yhteisöt	46,4 %	18,2 %	0,2 %	35,3 %
Liikunnan palvelujärjestöt yhteensä	36,1 %	9,3 %	11,6 %	42,9 %
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	26,2 %	13,4 %	25,3 %	35,0 %

Taulukko 48. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2009.

Avustuskohde	kpl	€	%
Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen sekä kilpailumatkat	13	1 267 000	15,7
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	10	1 903 500	23,5
Projektit, hankkeet ja ohjelmat	9	1 223 000	15,1
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	19	2 893 000	35,8
Terveysliikunnan kehittäminen	13	366 000	4,5
Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	7	195 000	2,4
Julkaisut ja historiikit	1	10 000	0,1
Liikuntapaikkarakentaminen ja sen tutkimus	6	111 000	1,4
Muut	4	119 000	1,5
Yhteensä	82	8 087 500	100

Lähteitä:

- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2009.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tolonen H. 2009. Vuoden 2009 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö 2009.
- Valtakunnallisten lajiliittojen tulosperusteisen määrärahaajan kehittäminen - avustusjärjestelmätyöryhmä V:n muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002.

7 Liikuntatiede

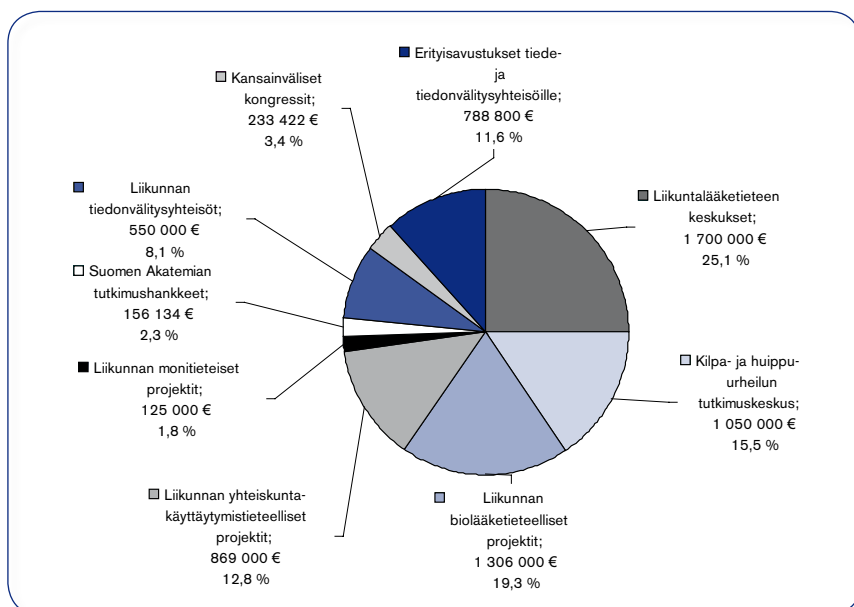
Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtion liikuntamäärärahoista vuosittain valtionavustuksia liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Liikuntatieteellistä tutkimusta Suomessa tekevät tutkimuslaitokset, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja yksittäiset tutkijat.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia sekä tutkimusprojekteihin että tutkimus- ja tiedonvälitysyhteisöille. Tutkimusyhteisöjen toiminta-avustuksia voivat hakea liikuntatieteelliset tutkimusyhteisöt, jotka toimivat liikunta- ja urheilulääketieteen, liikunnan ja terveyden, liikuntatieteellisen tiedonvälityksen sekä kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuksen alueilla. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin voivat hakea niin tutkimusryhmät kuin yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojektien avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta.

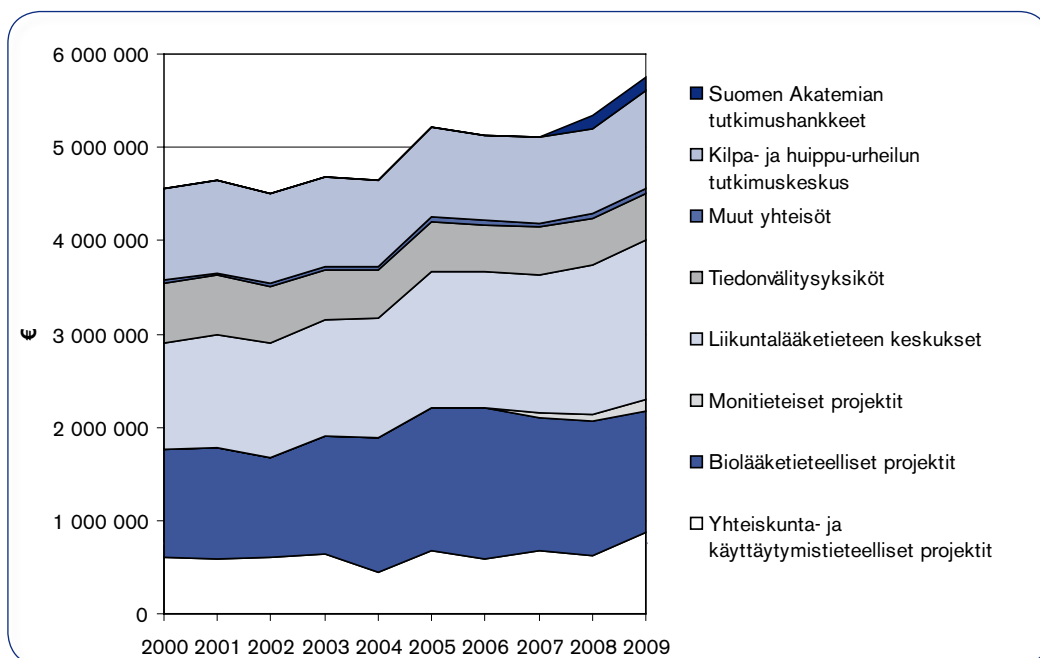
Vuonna 2009 opetusministeriö myönsi avustuksia liikuntatieteellisille yhteisöille, liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 6,8 miljoonaa euroa. Tästä liikuntatieteellisten yhteisöjen toiminta-avustuksiin meni 3,3 miljoonaa euroa eli 48,7 prosenttia avustusten kokonaismäärästä. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektiavustusten osuus oli 2,3 miljoonaa euroa (33,9 %) ja Suomen Akatemian tutkimushankkeiden 156 000 euroa (2,3 %). Merkittävän määrärahan muodostivat myös opetusministeriön käytettäväksi

-momentilta liikuntatieteellisten yhteisöjen ja muiden tiedeyhteisöjen tiedonvälitystoimintaan sekä erilaisiin tutkimus- ja selvityshankkeisiin myönnetty erityisavustukset; 789 000 euroa eli 11,6 prosenttia avustusten kokonaismäärästä. Kuviossa 16 esitetään kokonaisuudessaan opetusministeriön vuonna 2009 myöntämät valtionavustukset liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Tiedonvälitystoimintaan kuviossa 16 sisältyvät jäljempänä tässä luvussa esitetyjen liikuntatieteellisten tiedonvälitysyksiköiden ja muiden yhteisöjen toiminta-avustukset. Kuviossa 17 puolestaan esitetään liikuntatieteellisille yhteisöille ja liikuntatieteelliseen tutkimustoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osalta kuviossa 17 on huomioitu ainoastaan toiminta-avustukset. Indeksi- korjaus kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Edellä mainittujen avustuskohteiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia myös liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön, jota on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen myönnettyjä valtionavustuksia puolestaan tarkastellaan luvussa 8.

Kuvio 16. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2009.

Kuvio 17. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty avustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

7.1 Valtionavustukset liikuntatieteellisen tutkimukseen

Liikuntatieteen tutkimushenkilöstöä toimii yliopistoissa, useissa tutkimuslaitoksissa ja yksittäisinä tutkijoina. Liikuntatieteiden tutkimusprojektirahoitusta voi hakea tutkijoiden ja muun tutkimushenkilöstön palkkoihin, palkkioihin ja sivukuluihin, henkilökohdaisiin apurahoihin enintään kuuden kuukauden ajaksi, tutkimustyöhön liittyviin kotimaan ja ulkomaan matkoihin sekä kansainvälisiin kongressimatkoihin, kulutustarvikkeisiin, tilastanalyysiin ja julkaisukuluihin sekä yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten perimiin yleiskustannuksiin.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemuksista. Hakemukset arvioidaan kahdessa liikuntatieteen jaoston koordinoimassa arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen alueita. Monitieteiset hakemukset käsitellään molemmissa paneeleissa.

Vuonna 2007 opetusministeriö otti käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Vuonna 2009 liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin myönnettyjen 2,3 miljoonan euron avustusten lisäksi opetusministeriö teki päätöksen 1 499 000 euron rahoitusvarauksesta 35 tutkimushankkeelle vuodelle 2010 ja 742 000 euron rahoitusvarauksesta 13 tutkimushankkeelle vuodelle 2011.

Taulukossa 49 on esitetty liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2009. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee liikuntatieteellisesti merkityksellistä tutkimusta, joka on sovellettavuusarvoltaan korkeaa, innovatiivista sekä käytännön liikuntatoimen ja hyvinvoinnin kehittämisen tiedontarvetta palvelevaa. Suomalaista liikuntatieteellistä tutkimusta on 2000-luvulla pyritty suuntaamaan kahden Liikuntatutkimuksen suunta -asiakirjan avulla.

Taulukossa 50 on esitetty liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärä, myöntöprosentit sekä myönnetyt avustussummat tieteenaloittain vuosina 2008–2009. Vuonna 2009 tutkimusavustuksia jaettiin 57 tutkimusprojektille, yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Kokonaisavustussummasta 56,8 prosenttia kohdistui liikunnan biolääketieteellisiin tutkimusprojekteihin, 37,8 prosenttia yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiin projekteihin ja 5,4 prosenttia monitieteisiin projekteihin.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto on linjannut, että on rahoitettava aikaisempaa harvempia hankkeita, mutta aikaisempaa suuremmilla keskimääräisillä avustussummilla. Näin pyritään varmistamaan, että avustettavat tutkimusprojektit saadaan varmasti toteutettua. Jaosto on myös todennut, että on tarkoituksenmukaista pienentää biolääketieteellisten tutkimusprojektien osuutta rahoitettavista hankkeista, sillä aiemman kaltaisiin määriin ei ole enää hakemusavustuksista löydettävissä perusteita. Liikunnan terveysvaikutukset tunnetaan päätöksenteon tasolla riittävästi. Tieteellisesti on todistettu, että liikunta on keskeinen tekijä useiden kansanterveydellisesti tärkeiden pitkäaikaissairauksien kuten sydän- ja verisuonitautien, tyyppin 2 diabeteksen, keuhkosairauksien, tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä mielenterveysongelmien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamista biolääketieteellisistä projekteista valtaosa saa rahoitusta myös muilta tahoilta. Tarkasteltaessa asiaa koko yhteiskunnan laajuudella lääketieteen, biolääketieteen, kuntoutuksen, fysiologian ja kansanterveystutkimuksen alueella tehdään suhteellisen paljon tutkimusta, jota rahoitetaan myös muista lähteistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi liikuntatutkimusta rahoittavat Suomen Akatemia, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, Raha-automaattiyhdistys sekä lukuisat säätiöt. Ministeriön näkökulmasta suurimmat tiedontarpeet kohdistuvat liikunnan yhteiskunta-käyttäytymistieteelliseen tutkimukseen.

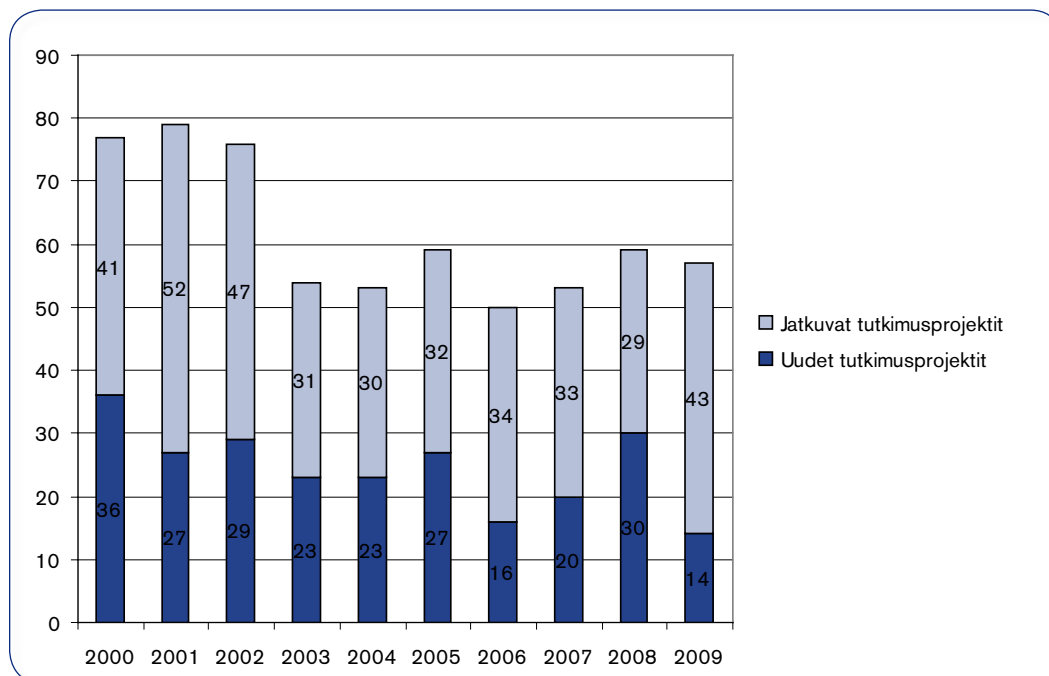
Tutkimusprojektien avustushakemuksia vuonna 2009 tehtiin yhteensä 120 kappaletta, joista biolääketieteellisiä oli 50,8 prosenttia, yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä 38,3 prosenttia ja monitieteisiä 10,8 prosenttia. Kaikista avustushakemuksista hieman alle puolet sai myönteisen avustuspäätöksen.

Taulukko 49. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2009.

Teema	2008			2009		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Lapset ja nuoret	7	209 000	10,0	8	288 000	12,5
Koululiikunta	5	153 000	7,3	7	295 000	12,8
Varusmiehet	2	48 000	2,3	2	45 000	2,0
Liikuntagerontologia	7	308 000	14,7	9	386 000	16,8
Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden fysiologiset ja terveydelliset vaikutukset	24	963 000	45,9	17	774 000	33,7
Kilpa- ja huippu-urheilu, valmennus	5	190 000	9,0	5	145 000	6,3
Liikunnan yhteiskunnalliset ilmiöt	7	186 500	8,9	7	281 000	12,2
Liikuntahistoria	2	42 500	2,0	2	86 000	3,7
Yhteensä	59	2 100 000	100,0	57	2 300 000	100,0

Taulukko 50. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2008–2009.

Projektit	2008					2009				
	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääketieteelliset projektit	71	4 405 042	35	1 426 000	49,3	61	3 515 705	31	1 306 000	50,8
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset projektit	39	1 460 228	21	607 000	53,8	46	2 005 348	22	869 000	47,8
Monitieteelliset projektit	6	268 407	3	67 000	50,0	13	596 984	4	125 000	30,8
Yhteensä	116	6 133 677	59	2 100 000	50,9	120	6 118 037	57	2 300 000	47,5

Kuvio 18. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2009.

Kuviossa 18 on esitetty valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä vuosina 2000–2009. Vuonna 2009 valtionavustusta saaneista 57 tutkimusprojektista selvä enemmistö oli jatkuneita tutkimusprojekteja. Joka viides uusi tutkimusprojekti sai rahoitusta, mikä kappalemäärässä tarkoitti 14 kappaletta.

Vuonna 2009 oli toinen vuosi opetusministeriön vuotta aiemmin käynnistämässä ja Suomen Akatemian toteuttamassa Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus (2008–2011) -tutkimusohjelman rahoittamisessa. Monitieteinen tutkimusohjelma kohdistuu työn, hyvinvoinnin ja terveyden välisien yhteyksien tutkimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee ohjelman kolmea hanketta, joissa tutkitaan työn ja sosioekonomisten olojen vaikutusta fyysiseen kuntoon eri elämänvaiheissa, varhaisen iän liikunnan merkitystä aikuisiän liikkumiseen sekä elintapojen muutoksen merkitystä raskaana olevien työkykyyn käsittelevään tutkimushankkeeseen. Tutkimusohjelman nelivuotinen kokonaisrahoitus on 9 miljoonaa euroa, joista opetusministeriön osuus on 770 000 euroa. Opetusministeriön vuoden 2009 rahoitusosuus ohjelmassa oli 156 134 euroa.

7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt

Liikuntatieteellisiä yhteisöjä ovat mm. liikuntalääketieteen keskuskeskukset, liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sekä muut pienet liikuntatieteelliset yhteisöt. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikuntatieteellisille yhteisöille vuosittain harkinnanvaraisia toiminta-avustuksia, joista päätettäessä arvioidaan hakijan toiminnan kattavuutta, tehokkuutta ja tarpeellisuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää avustuksista pyydettyään harkintansa mukaan lausunnon valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaostolta. Valtionavustuspäätöksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Liikuntatieteellisten yhteisöjen vuonna 2009 saamat valtionavustukset on esitetty taulukossa 51. Taulukon luvut sisältävät vain yhteisöjen saamat toiminta-avustukset, eikä muita mahdollisia erityisavustuksia. Liikuntatieteelliset yhteisöt saivat vuonna 2009 toiminta-avustuksia yhteensä 3 300 000 euroa, joka on kymmenen prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Suurin yksittäinen avustus, 1 050 000 euroa myönnettiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, jonka osuus kaikista liikuntatieteellisten yhteisöjen avustuksista oli runsaat 30 prosenttia. KIHU:n

toimenkuvaan kuuluu keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia myös kuudelle liikuntalääketieteen keskukselle, jotka (a) vastaavat koulutuksesta ja tiedonvälityksestä, kuten esimerkiksi erikoislääkärikoulutuksesta, (b) tekevät liikunnan alan tutkimusta ja (3) tarjoavat lääkäri- ja testauspalveluita. Liikuntalääketieteen keskuksat saivat vuonna 2009 toiminta-avustuksia yhteensä 1 700 000 euroa. Liikuntalääketieteen keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009 on esitetty kuviossa 19. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Liikuntalääketieteen keskuksat saivat vuonna 2009 toiminta-avustusten lisäksi yhteensä 445 000 euroa avustuksia liikuntalääketieteellisiin laitehankintoihin. Laiteavustusten myöntäminen ei kuitenkaan ole vuosittaista tai säännönmukaista, vaan edellisen kerran sitä myönnettiin vuonna 2007, yhteensä 372 000 euroa.

Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. Liikuntatieteellisen Seuran (LTS ry) tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. LTS tuottaa ja välittää tieteeseen perustuvia sisältöjä yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä eri kohderyhmille. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu ja UKK-instituutin kirjasto Tampereella.

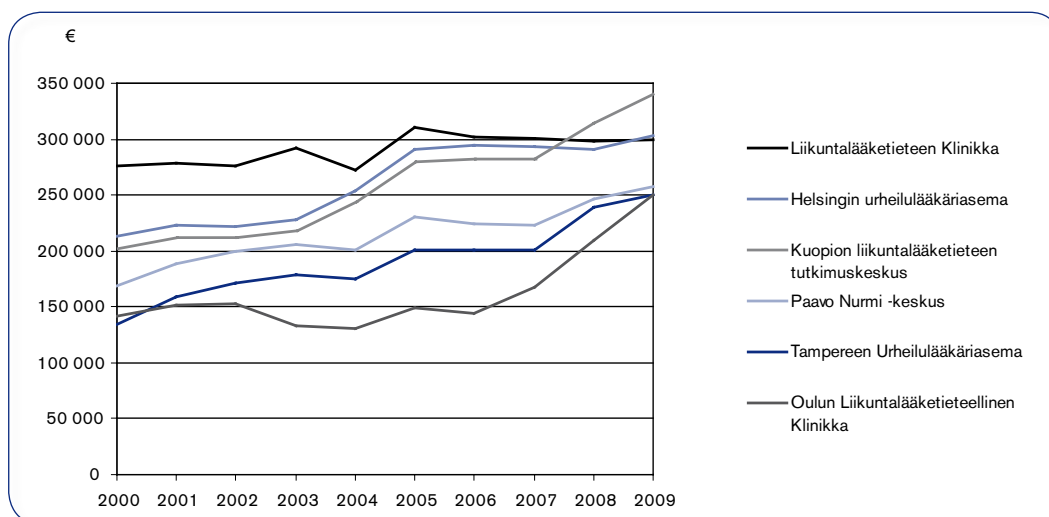
KIHU:n, liikuntalääketieteen keskusten ja Liikuntatieteellisen Seuran ohella liikuntatieteellisille yhteisöille tarkoitettua toiminta-avustusta sai vuonna 2009 myös neljä muuta yhteisöä: Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry, Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry, Suomen Urheilupsykologien Yhdistys ry sekä Suomen Urheilufysioterapeutit ry. Liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettävien toiminta-avustusten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtion liikuntamäärärahoista vuosittain harkinnanvaraista valtionavustusta myös Suomen Urheilumuseosäätiön toimintaan. Vuonna 2009 tuo määräraha oli 250 000 euroa.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiantkäsittelyjärjestelmä.
- Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/liikunta>.
- Paajanen M. Tavoitteena laadukas ja yhteiskunnallisesti vaikuttava tutkimus. Liikunta & Tiede 5/2010. Forssa: Liikuntatieteellinen Seura.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.

Taulukko 51. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2009.

1. Liikuntalääketieteen keskus	
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö / Liikuntalääketieteen Klinikka	300 000
Urheilulääketieteen säätiö / Helsingin urheilulääkäriasema	303 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö / Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitos	340 000
Paavo Nurmi -keskuksen kannatusyhdistys ry / Paavo Nurmi -keskus	257 000
Urho Kekkosen Kuntoinstituutissaatiö / Tampereen Urheilulääkäriasema	250 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun Liikuntalääketieteellinen Klinikka	250 000
Yhteensä	1 700 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	51,5 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälityksiköt	
Liikuntatieteellinen Seura ry	508 500
Yhteensä	508 500
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	15,4 %
3. Muut	
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	14 500
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	12 000
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	5 000
Yhteensä	41 500
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	1,3 %
4. KIHU-tutkimuskeskus	1 050 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	31,8 %
Yhteensä	3 300 000

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Suomi osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden kahdenvälisen ja monenkeskisen hallitusten välisen yhteistyön sekä pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Keskeisintä kansainvälinen yhteistyö on Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. EU-yhteistyö sai virallisen aseman, kun Euroopan unionin toimivalta laajeni myös liikunnan ja urheilun alalle Lissabonin sopimuksen astuttua voimaan 1.12.2009. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan ja urheilun alalla oli vuonna 2009 luonteeltaan epävirallista. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA. Kehittyneiden antidopingmaiden yhteistyöjärjestössä (IADA) Suomi toimi puheenjohtajana vuonna 2009.

Suomen tavoitteena on vaikuttaa kansainväliseen liikuntapolitiikkaan suomalaisen liikunnan ja urheilun kannalta merkittävien asioiden edistämiseksi. Kansainvälisen yhteistyön painoalueita ovat mm. lainsäädännön ja hallinnon kehittäminen, työllisyyden ja tasa-arvon edistäminen, antidopingtoiminta, yleisöväkivallan torjunta sekä urheilijoiden asemaan liittyvät kysymykset. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöiden kansainväliseen toimintaan sekä Suomessa järjestettäviin kansainvälisiin liikuntatieteellisiin kongresseihin.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kulttuurivaihtosopimuksiin perustuvan asiantuntijavaihdon tarkoituksena on tutustuttaa eri maiden liikuntakulttuuriin, tehdä suomalaista liikuntakulttuuria tunnetuksi sekä edistää liikunta-alan kansainvälistä yhteistyötä. Kahdenvälinen yhteistyö liikunnan alalla vuonna 2009 oli kuitenkin edellisvuosien tapaan vähäistä. Syynä tähän on, että yhteistyö toimii nykyään luonnollisesti EU:n ja Euroopan neuvoston puitteissa. Vuonna 2009 sovittiin Suomen ja Venäjän välisen liikunnan alan yhteistyön kehittämisestä sekä solmittiin maiden välistä yhteistyötä koskeva pöytäkirja.

Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti Euroopan neuvoston, YK:n kasvatusta, tiede ja kulttuurijärjestö UNESCO:n ja Maailman antidopingtoimisto WADA:n kautta. Vuonna 2009 monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli yhteensä 31.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu vuonna 2008 uudistettuun urheiluministereiden julistukseen pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Erityisesti pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä. Vuonna 2009 pohjoismaisen yhteistyön

puitteissa järjestettiin kaksi urheiluvirkamieskokousta sekä yksi liikuntapaikkakonferenssi, joka järjestettiin Turussa Suomen isännöimänä.

Euroopan neuvoston liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat dopingin ja katsomoväkivallan vastainen toiminta. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojen väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa. Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Urheiluministerien liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS). Suomi osallistui yhteensä seitsemään Euroopan neuvoston liikuntapoliittisen yhteistyön tilaisuuteen.

Suomi ottaa aktiivisesti osaa UNESCO:n antidopingyhteistyöhön. Kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin, joka vuonna 2009 pidettiin Pariisissa. Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös WADA:n sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa järjestetyissä tilaisuuksissa.

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

EU-yhteistyön osalta vuonna 2009 odotettiin Lissabonin sopimuksen ratifiointia ja sen mukanaantuuksia uudistuksia. Kokouksissa tärkeimpiä aiheita olivat urheilun erityispiirteet ja urheilusektorin oikeusvarmuus sekä rahapelijärjestelmät eri Euroopan maissa. Suomi osallistui vuonna 2009 yhteensä neljääntoista Euroopan Unionin urheiluyhteistyön tilaisuuteen.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Taulukossa 52 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettävälle kansainvälisille kongresseille myönnetty valtionavustukset vuosina 2003–2009. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Vuonna 2009 Suomessa järjestettiin kolme opetusministeriön tukemaa kansainvälistä liikuntatieteellistä kongressia, joille myönnettiin samana vuonna valtionavustusta yhteensä noin 151 000 euroa. Tuettuja tapahtumia olivat Jyväskylän yliopiston järjestämä Learning and Teaching Motor Skills - kolmas kansainvälinen tieteellinen symposiumi, Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy:n järjestämä Meanings and Methods in Older Adults' Sporting Activities -konferenssi sekä Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiön järjestämä 20. kansainvälinen Puijo-symposiumi.

Lisäksi valtionavustusta vuoden 2009 määrärahoista myönnettiin vuonna 2010 järjestettävien kongressien valmistelutoimintaan. Liikuntatieteellinen Seura ry:lle myönnettiin 22 000 euroa Eurooppalaisia erityisliikunnan päiviä (EUCAPA) varten ja Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiölle 60 000 euroa 13th World Sport for All -kongressin järjestämistä varten.

Suomessa järjestettävien kansainvälisten liikunnan alan kongressien määrässä on suurta vuosittaista vaihtelua, mikä myös heijastuu myönnettyihin valtionavustuksiin.

Taulukko 52. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustukset, €	Indeksikorjatut avustukset, €	Tilaisuudet
2003	83 000	100 807	4
2004	89 800	106 265	5
2005	266 600	305 995	7
2006	350 000	390 317	13
2007	343 000	370 152	8
2008	176 500	180 003	7
2009	233 422	233 422	5

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain harkinnanvaraisia valtionavustuksia myös liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toiminnan menoihin, Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Taulukossa 53 on esitetty näiden avustusten kokonaismäärä vuosina 2003–2009. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

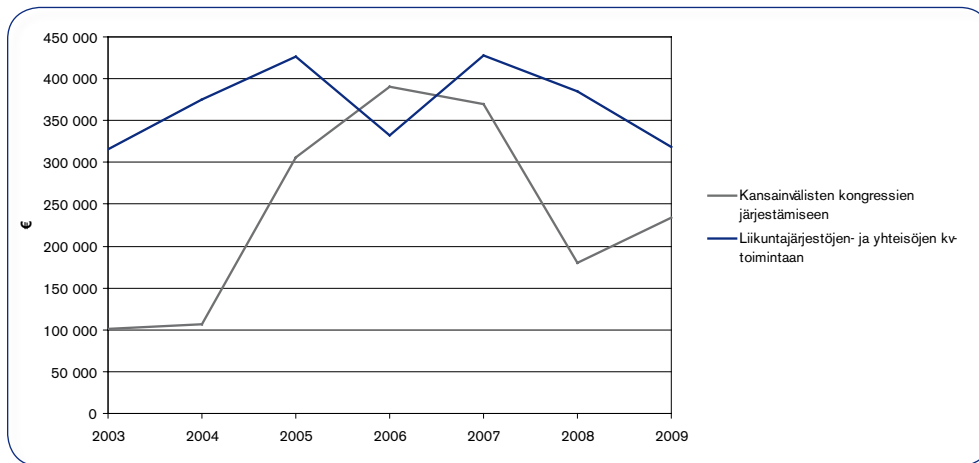
Vuosi	Avustukset, €	Indeksikorjatut avustukset, €
2003	259 525	315 205
2004	317 460	375 666
2005	371 003	425 825
2006	298 268	332 626
2007	397 000	428 426
2008	377 500	384 992
2009	318 000	318 000

Toiminta- ja hallintokuluihin valtionavustuksia myönnettiin vuonna 2009 yhteensä 248 000 euroa. Liikuntatieteellinen seura ry:lle myönnettiin toimintaavustusta 75 000 euroa. Toiseksi suurin kansainvälisten järjestöjen toiminta-avustus, 60 000 euroa myönnettiin Suomen Salibandyliito ry:lle Kansainvälisen Salibandyliiton toimintaan. European Association for Sport Managementin (EASM) toimiston kuluihin puolestaan myönnettiin 35 000 euroa ja Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry:lle 20 000 euroa. Lisäksi valtionavustuksia myönnettiin Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry:lle 10 000 euroa Kuurojen Pohjois- ja Baltianmaiden urheiluliiton (NBDSF) toimintaan, Suomen Voimisteluliitto ry:lle 18 000 euroa Kansainvälisen joukkuevoimisteluliitto IFAGG:n toimintaan sekä Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:lle 30 000 euroa FISAF -järjestön toimintaan.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettiin European Non-Governmental Sports Organisation ENGSO:n puheenjohtajakaudesta aiheutuneisiin kuluihin valtionavustusta 45 000 euroa.

Lisäksi vuonna 2009 myönnettiin muihin kansainvälistä yhteistyötä edistäviin tarkoituksiin valtionavustuksia yhteensä 25 000 euroa: Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle SportAccord-messuille osallistumista varten 15 000 euroa, Kuortaneen Urheiluopistosäätiölle 5 000 euroa The World Javelin -konferenssin järjestämiseen sekä Liikuntakeskus Pajulahdelle 5 000 euroa The Young Distance Runner -konferenssin järjestämistä varten.

Kuviossa 20 on esitetty sekä kongressien järjestämiseen että liikuntajärjestöjen ja yhteisöjen kansainväliseen toiminnan kuluihin myönnettyjen avustusten kehitys vuosina 2003–2009, kuvion luvut ovat indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Heikkinen S. Liikunnan kansainvälisen yhteistyön
tapahtumia vuonna 2009. Opetusministeriö.
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
Liikuntayksikkö. 16.10.2009.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut.
Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

9 Huippu-urheilu

Muun liikuntatoiminnan edistämisen ohella opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on osaltaan edistää myös kilpa- ja huippu-urheilua sekä luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilulla tässä tarkastelussa tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää, eettisesti kestävää yksilö- ja joukkueurheilua. Keskeisiä huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat (a) valmennuksen tehostaminen, (b) valmentajakoulutus, (c) urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, (d) antidopingtoiminta sekä (e) huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Huippu-urheilun kehittämiseen liittyviä tehtäviä toteuttavat useat eri liikuntatoimijat. Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun osalta asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävät ovat keskittyneet Suomen Paralympiakomitealle. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta puolestaan koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit. Antidopingtoimintaa tarkastellaan laajemmin luvussa 10.

Vuonna 2009 opetusministeriö myönsi valtionavustuksia huippu-urheilun edistämiseen yhteensä 10,0 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna määrärahat kasvoivat noin 1,2 miljoonaa euroa. Merkittäviä kehittämisavustuksia myönnettiin etenkin joukkuepallolun ja urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseen.

Taulukossa 54 on esitetty opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 2000–2009. Sarakkeissa esiintyvien järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Suomen Olympiakomitealle ja Suomen Paralympiakomitealle myönnetty avustukset apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat. Kuviossa 21 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009. Sekä taulukon 54 että kuvion 21 indeksikorjaukset on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Joukkuepallolun kehittämiseksi opetusministeriö myönsi vuonna 2009 yhteensä 405 000 euroa valtionavustuksia Suomen Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle jaettavaksi edelleen lajiliitoille, jotka sitoutuvat lajiensa mies- tai naisjoukkueiden pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämisprosessiin ja joiden joukkueilla arvioidaan olevan kansainvälisiä menestymismahdollisuuksia. Ennen vuotta 2008 opetusministeriö oli itse jakanut joukkuepallolun kehittämismäärärahat suoraan lajiliitoille.

Urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseksi opetusministeriö myönsi vuonna 2009 Suomen Olympiakomitealle 155 000 euron määrärahan siirrettäväksi edelleen urheiluakatemioiden valtakunnallista koordinaattia ja arviointia toteuttaviin hankkeisiin. Urheiluakatemit ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden

Taulukko 54. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2009 (€), indeksi-korjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Olympia-komitea	Paralympia-komitea	Suomen Antidoping-toimikunta	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Urheilu-akatemit	Joukkue-palloilu	Muut (Arvokilpailu- ja Euro-Cup-matkat, kisojen tappiontakuu)	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus-keskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä, indeksi-korjattu
2000	2 691 007	285 919	649 205	622 295	0	0	555 020	733 299	5 536 747	7 397 093
2001	2 758 282	336 376	649 205	622 295	0	0	555 020	770 301	5 691 480	7 311 362
2002	2 758 000	337 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	770 300	6 246 300	7 784 568
2003	2 758 000	363 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 291 900	7 641 799
2004	2 758 000	383 300	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 312 200	7 469 530
2005	2 758 000	483 000	1 350 000	757 000	0	0	555 000	833 900	6 736 900	7 732 387
2006	3 400 000	580 000	1 350 000	770 000	0	300 000	557 000	833 900	7 790 900	8 688 349
2007	3 658 000	635 000	1 400 000	860 000	0	330 000	559 300	860 000	8 302 300	8 959 510
2008	3 740 000	700 000	1 500 000	991 500	117 000	330 000	551 100	900 000	8 829 600	9 004 844
2009	4 100 000	820 000	1 800 000	1 236 500	155 000	405 000	475 000	1 050 000	10 041 500	10 041 500

perustehtävänä on mahdollistaa siviiliuran rakentaminen huippu-urheiluvalmentautumisen rinnalla. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia, sekä edistään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta.

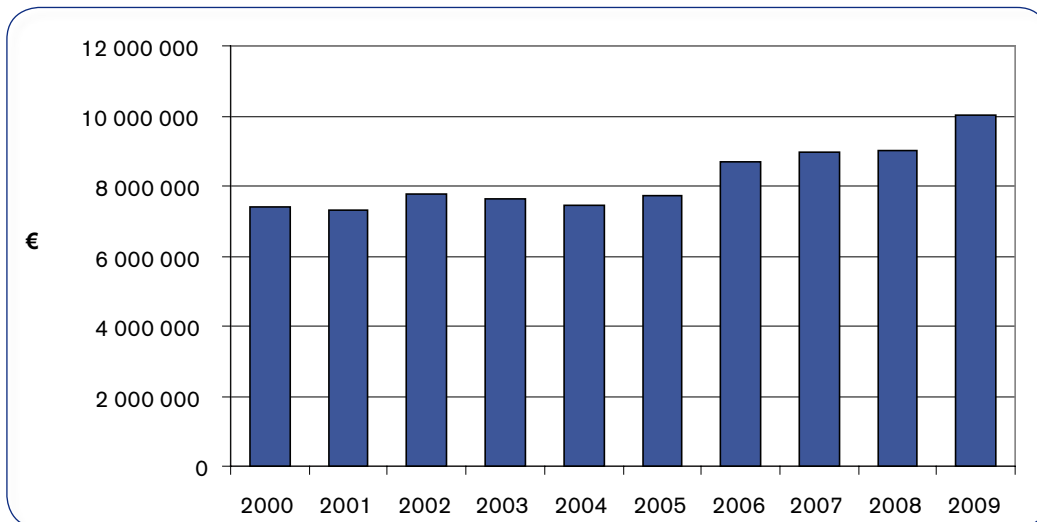
Lisäksi opetusministeriö myönsi avustuksia Suomessa järjestettävien kilpailutapahtumien järjestämiseen. Vuonna 2009 näihin tarkoituksiin käytettiin yhteensä 475 000 euroa. Suurin avustus, 250 000 euroa, myönnettiin Suomen Palloliitolle jalkapallon naisten EM-kilpailujen järjestämiseen.

Taulukossa 54 mainittujen huippu-urheilun avustuskohdeiden lisäksi opetusministeriö on vuosittain myöntänyt valtionavustusta urheilijoiden ammatin edistämiseksi, 135 000 euroa vuonna 2009. Urheilijoiden ammatin edistämiseksi tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. Ministeriö myöntää myös Pro Urheilu -tunnustuspalkintoja suomalaisille urheilijoille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta tai huomattavasta urheiluosaavutuksesta. Vuonna 2009 tunnustuspalkintoina myönnettiin yhteensä 220 000 euroa. Ensimmäiset Pro Urheilu -palkinnot myönnettiin vuonna 2000 ja ne luotiin korvaamaan suunniteltua urheilijaeläkejärjestelmää.

9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevissa arvokilpailuissa. Apurahajärjestelmä luotiin alun perin vuonna 1996 Atlantan ja Naganon olympialaisiin valmistautumista varten ja muutettiin nykyiseen muotoonsa opetusministeriön päätöksellä (6/011/1999) vuonna 1999.

Vuonna 2009 urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoja myönnettiin yhteensä 1 132 500 euroa. Suuret 15 000 euron apurahat tarkoitettiin kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoil-

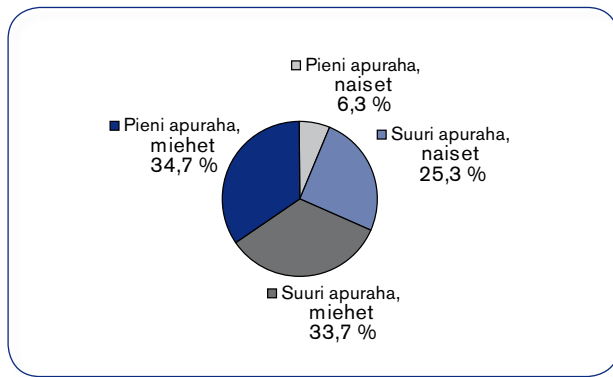

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

le, joilta odotetaan mitaleita tulevissa arvokilpailuissa. Pienet 7 500 euron apurahat suunnattiin erityisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo kohtuullisesti menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan lähitulevaisuuden mitaliehdokkaiksi. Pientä apurahaa korotettiin vuonna 2009 1 500 eurolla aiemmasta 6000 eurosta. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Vuonna 2009 apuraha myönnettiin yhteensä 95 urheilijalle.

Kuviossa 22 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2009. Suuria 15 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2009 yhteensä 56 kappaletta, joista 24 naisurheilijoille ja 32 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille näistä apurahoista meni 33 kappaletta (16 naisille ja 17 miehille) ja talvilajien urheilijoille 23 kappaletta (8 naisille ja 15 miehille). Pieniä 7 500 euron apurahoja vuonna 2009 myönnettiin 39 kappaletta, joista 6 naisurheilijoille ja 33 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille pienistä apurahoista meni 25 kappaletta (4 naisille ja 21 miehille) ja talvilajien urheilijoille 14 kappaletta (2 naisille ja 12 miehille). Kaikista apurahan saaneista naisurheilijoita oli 32 prosenttia ja miesurheilijoita 68 prosenttia. Paralympiaurheilijoille apurahoja myönnettiin 17 kappaletta, joista suuria oli 11 ja pieniä 6 kappaletta.

Urheilija-apurahojen ohella ministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen. Vuonna 2009 Olympiakomitealle myönnettiin tähän tarkoitukseen 80 000 euroa ja Paralympiakomitealle 24 000 euroa.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2009.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Tolonen H. 2008. Joukkuepalloluprojektin toteuttamiseen myönnettävän valtionavustuksen edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 11.6.2008.

Tolonen H. 2008. Urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja arviointiin myönnettävien valtionavustusten edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.6.2008.

Tolonen H. 2009. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 16.1.2009.

Urheiluakatemat. 2009. Suomen Olympiakomitean verkkosivut. Saatavilla: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/opinto-ja_uraohjaus/urheilijoiden_opiskelumahdollisu/urheiluakatemat/

10 Antidopingtoiminta

Dopingilla tarkoitetaan urheilijan suorituskyvyn parantamista elimistölle vierain keinoin, esimerkiksi käyttämällä kemiallisia aineita tai muita lääketieteellisiä menetelmiä. Dopingiksi luokiteltavat dopingrikkomukset on lueteltu antidopingsäännöstössä. Dopingin vastaista työtä, antidopingtoimintaa on tyyppillisesti lähestytty lähinnä huippu-urheilun näkökulmasta. Viime vuosina huoli järjestäytyneen urheilun ulkopuolisesta dopingista on kuitenkin terävöittänyt valtion suhtautumista aiheeseen ja dopingin vastaisia toimenpiteitä on alettu suunnata uudella tavalla.

Antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Se tukee, seuraa ja auttaa kehittämään antidopingtyötä sekä vaikuttaa liikuntajärjestöjen antidopingtoiminnan kehittämiseen pitämällä dopingin vastaista työtä yhtenä valtionapuperusteena. Valtionhallinnon muista toimijoista antidopingtoiminnassa ovat mukana myös sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä oikeusministeriö, joista ensimmäisen vastuulla on dopingin vastaiseen toimintaan liittyen lääkelain säädöstyö ja jälkimmäisen vastuulla rikoslain kehittäminen.

Antidopingtoimintaa koordinoi Suomen Antidopingtoimikunta (ADT ry), joka myös vastaa urheilijoiden testauksesta ja valvonnasta. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten ja suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö, turvata urheilijoiden oikeus puhtaaseen kilpailuun sekä puolustaa urheilun oikeudenmukaisuutta.

Suomi osallistuu aktiivisesti antidopingtoiminnan kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisellä toiminnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden ja organisaatioiden sääntöjä ja käytäntöjä, kehittämään dopingtestauksen laatua sekä edistämään koulutusta ja viestintää. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvatus-, tiede ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan neuvosto, joiden dopingin vastaiset hallitustenväliset yleissopimukset Suomi on allekirjoittanut. Suomi osallistuu myös Euroopan unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, Maailman antidopingtoimiston (WADA) kautta tehtävään yhteistyöhön sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement -yhteistyöhön (IADA). Viimeksi mainitussa järjestössä Suomi valittiin puheenjohtajamaaksi vuosille 2009 ja 2010.

10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan

Vuonna 2009 opetusministeriö myönsi Suomen Antidopingtoimikunnalle 1,8 miljoonan euron toimintaavustuksen käytettäväksi antidopingtoimintaan. Lukuun sisältyy IADA:n sihteeristön kustannuksiin ja testauksen kehittämiseen myönnetty 110 000 euroa. Erityisavustuksina Antidopingtoimikunnalle myönnettiin lisäksi 80 000 euroa muihin antidopingtoimintaa edistäviin hankkeisiin. Summa koostui Puh-

taasti paras -kampanjaan myönnetystä 40 000 eurosta sekä Antidopingtoimikunnan tietohallintoprojektiin myönnetystä 40 000 eurosta. Antidopingtoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2009 on esitetty taulukossa 55 ja kuviossa 23. Indeksikorjaukset sekä taulukkoon 55 että kuvioon 23 on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

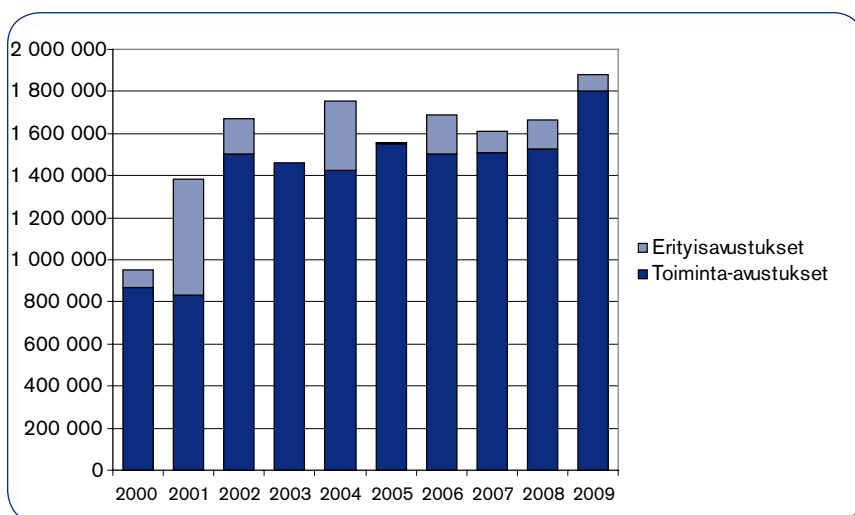
Antidopingtoimikunnalle myönnetty vuosittainen toiminta-avustus on indeksikorjattunakin kaksin-

kertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toiminta-avustuksen lisäksi Antidopingtoimikunta on vuosittain saanut erityisavustuksia mm. testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön sekä erilaisiin antidopingtoimintaa edistäviin projekteihin, kuten urheilijoiden antidopingpassi -hankkeeseen.

Taulukko 55. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2000–2009* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erityisavustukset	Erityisavustukset, indeksikorjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2000	649 205	867 338	63 912	85 387	713 118	952 725
2001	649 205	833 979	428 879	550 945	1 078 085	1 384 924
2002	1 204 000	1 500 507	135 000	168 246	1 339 000	1 668 754
2003	1 204 000	1 462 313	0	0	1 204 000	1 462 313
2004	1 204 000	1 424 751	278 700	329 799	1 482 700	1 754 550
2005	1 350 000	1 549 485	8 000	9 182	1 358 000	1 558 667
2006	1 350 000	1 505 509	164 700	183 672	1 514 700	1 689 181
2007	1 400 000	1 510 824	90 000	97 124	1 490 000	1 607 948
2008	1 500 000	1 529 771	134 000	136 660	1 634 000	1 666 431
2009	1 800 000	1 800 000	80 000	80 000	1 880 000	1 880 000

* Vuosina 1990-2001 Liikuntalääketieteen ja testaustoiminnan edistämisyhdistys LIITE ry, vuodesta 2002 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry.

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping

Antidopingtyö ja keskustelu dopingaineista ovat keskittyneet pitkälti huippu-urheiluun. Todellinen dopingongelma on kuitenkin huippu-urheilun ulkopuolella. Suomessa arvioidaan olevan 10 000 dopingaineiden käyttäjää. Myös dopingrikosten määrä on kasvanut tasaisesti viime vuosina. Erityistä ongelmaa dopingaineiden käytöstä on havaittu nuorten miesten keskuudessa kuntosaleilla ja tiettyjen voimailulajien parissa. Dopingaineilla tavoitellaan lihaksikasta ulkonäköä ja lisävoimaa, yleensä nopealla aikataululla ja mahdollisista terveyshaitoista piittaamatta. Dopingaineiden käytölle kuntoilussa on tyypillistä, että aineita käytetään suuria määriä sekaisin ja usein pitkäkestoisesti, mikä altistaa käyttäjät useille sairauksille ja enenaikaiselle kuolemalle. Vakavimmat dopinghaitat kohdistuvat sydämeen ja verenkiertoelimistöön. Vaaraa lisää, että suuri osa markkinoilla liikkuvista dopingaineista on väärennöksiä. Tutkimusten mukaan dopingaineiden rinnalla käytetään myös muita päihkeitä, kuten kokaiinia ja amfetamiinia. Olemassa olevan tutkimustiedon perusteella dopingaineiden käyttö järjestäytyneen urheilun ulkopuolella näyttäytyy jo kasvavana yhteiskunnallisena ja kansanterveyteen vaikuttavana ilmiönä.

Opetusministeriö käynnisti vuonna 2009 rahoitusyhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa huippu-urheilun ulkopuolella tapahtuvan dopingaineiden käytön vähentämiseen tähtäävän terveysneuvontapalvelun suunnittelun. Projektin asiantuntijayhteisönä toimi Suomen Antidopingtoimikunta. Palvelun toteuttajaksi valittiin maaliskuussa 2009 A-klinikkasäätiö. Dopinglinkki-nimikkeellä toimivan palvelun tavoitteena on vähentää dopingaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja tiedotusta lisäämällä. Dopinglinkki tarjoaa nimetöntä terveysneuvontaa dopingaineista. Vastaajina on sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoita. Palvelu on tarkoitettu dopingaineita käyttäville, heidän läheisilleen sekä ammattilaisille, jotka työssään kohtaavat aineiden käyttäjiä. Palvelu sisältää asiantuntija-artikkeleita dopingaineiden käytöstä, ravitsemuksesta, lisäravinteista

ja fyysisestä harjoittelusta. Palvelu julkistettiin tammi-kuussa 2010.

Tutkimustieto dopingaineiden käytön laajuudesta, käyttäjien motiiveista ja aineiden käytön terveydellisistä vaikutuksista on ollut riittämätöntä. Tiedon kartuttamiseksi opetusministeriö käynnisti vuonna 2009 rahoituksen kahdelle aiheesta käsittelevälle tutkimusprojektille. Toisen projekteista tarkoituksena on selvittää, kuinka laaja ilmiö dopingin käyttö on suomalaisessa liikuntakulttuurissa ja sen reunoilla, sekä millaisin motiivein aineita käytetään. Projekti toteutetaan Nuorisotutkimusverkoston kautta. Toinen rahoitettu hanke on Turun yliopistossa toteutettava väitöskirjatutkimus, jossa tarkastellaan dopingaineiden käyttöä kuntosaliympäristössä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö koordinoi viranomaisyhteistyötä dopingaineiden käytön ehkäisemiseksi. Viranomaisyhteistyön tavoitteena on muun muassa käydä keskustelua aiheeseen liittyvän lainsäädännön ajantasaisuudesta.

Lähteitä:

Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

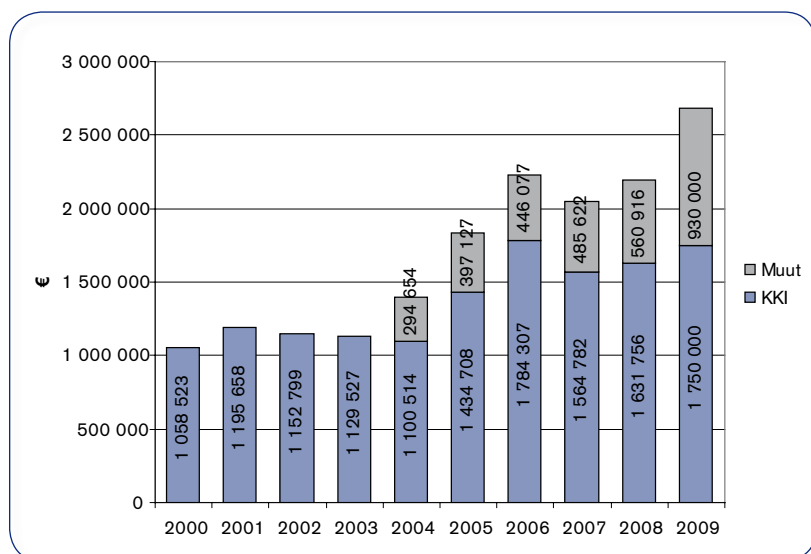
Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>

11 Terveyttä edistävä liikunta

Keskeinen liikunnan edistämisen tavoite on väestön toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen. Vuonna 2009 valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin yhteensä 2 680 000 euroa terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Summasta 1 750 000 euroa ohjattiin Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmaan (KKI) ja 930 000 euroa Terveysliikunnan ohjelmaan. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2009 on esitetty kuviossa 24. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Terveyttä edistävän liikunnan kehittämisen perustana toimii poikkihallinnollinen yhteistyö. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministe-

riön kanssa terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoja koordinoi valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuva monialainen terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunta, jonka kolmas kolmivuotiskausi alkoi syksyllä 2008. Neuvottelukunta antaa lausuntoja ja tekee esityksiä terveyttä edistävään liikuntaan liittyvästä rahoituksesta ja erilaisista hankkeista. Olosuhteita terveyttä edistävälle liikunnalle luovat osaltaan myös liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Metsähallitus. Myös liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveysalan järjestöt, kunnat sekä Raha-automaattiyhdistys ovat keskeisiä toimijoita terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä ja järjestämisessä.

Kuvio 24. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa mukana ovat niin ikään liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES, mutta paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat mm. kuntien liikunta- ja terveys-toimet, työnantajat, työterveyshuolto, liikuntaseurat sekä muut järjestöt. KKI-ohjelman tavoitteena on (1) yli 40-vuotiaiden kannustaminen säännöllisen liikunnan pariin, (2) työikäisten sekä ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla sekä (3) helposti lähestyttävien pysyvien liikuntapalvelujen luominen aikuisten lähipiiriin eri puolille Suomea. Vuonna 2009 erityistä huomiota kiinnitettiin fyysisesti huonokuntoisiin miehiin sekä painonhallintaan liittyviin liikunta- ja ravitsemusmalleihin. Vuosi 2009 oli KKI-ohjelman kolmannen viisivuotiskauden (2005–2009) viimeinen vuosi. Hankeavustuksia KKI-ohjelman puitteissa myönnettiin kyseisenä vuonna yhteensä 690 000 euroa. Avustushakemuksia tehtiin yhteensä 334 kappaletta, joista 199 sai myönteisen

avustuspäätöksen. KKI-hankkeiden hakemusmäärät ja myönteiset päätökset hanketyypeittäin vuosina 2007–2009 on esitetty taulukossa 56.

Poikkihallinnollisella terveyttä edistävän liikunnan ohjelmalla pyritään liikunnallisten elintapojen edistämiseen ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi. Vuonna 2009 terveystoiminnan ohjelman puitteissa myönnettiin 930 000 euroa hankeavustuksia yhteensä 33 hankkeelle. Myönnetty hankeavustukset vaihtelivat 10 000 ja 50 000 euron välillä. Taulukossa 57 esitetään hakijatyypeittäin terveystoiminnan ohjelman hankeavustuksia hakeneiden ja saaneiden lukumäärät sekä myönnetty avustussummat vuosina 2007–2009. Taulukossa 58 puolestaan esitetään terveystoiminnan ohjelman puitteissa avustusta saaneet hankkeet teemoittain vuosina 2008 ja 2009. Teemoittaisessa tarkastelussa poikkihallinnolliset sekä laji- ja järjestötoiminnan kehittämiseen tähtäävät hankkeet erosivat muista siinä, että ne olivat tyypillisesti yleisiä ja useita kohderyhmiä palvelevia. Terveystoiminnan ohjelman kautta avustusta saaneet kuntien hankkeet on lueteltu luvussa 3.

Taulukko 56. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuosina 2007–2009, indeksikorjaamaton.

Hanketyyppi	2007			2008			2009		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Pienyhteisö-hankkeet	125	57	100 100	105	47	97 000	117	54	112 100
Paikallis-hankkeet	148	82	180 400	153	90	202 300	155	95	202 900
Suuret kaupungit	8	8	64 500	9	8	63 000	12	10	72 000
Alue-hankkeet	25	19	199 500	27	22	217 900	26	23	235 000
Tuki-hankkeet	28	13	32 100	28	18	58 300	21	17	68 000
Muut hankkeet	3	0	0	0	0	0	3	0	0
Olosuhde-hankkeet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	337	179	576 600	322	185	638 500	334	199	690 000

Taulukko 57. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2007–2009, indeksikorjaamaton.

Hakija	2007			2008			2009		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta	10	8	182 000	12	11	242 000	16	11	302 000
Erityis- liikuntajärjestö	3	2	30 000	5	1	20 000	6	4	109 000
Valta- kunnallinen liikuntajärjestö	1	1	48 000	4	3	83 000	4	3	125 000
Alueellinen liikuntajärjestö	1	1	16 000	1	1	18 000	4	4	100 000
Lajiliitto	1	1	15 000	2	2	25 000	1	1	40 000
Muu järjestö tai säätiö	14	7	129 000	9	8	162 000	9	8	174 000
Liikunta- tieteellinen yhteisö	1	1	30 000	1	0	0	2	2	80 000
Yhteensä	31	21	450000	34	26	550000	42	33	930000

Taulukko 58. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuosina 2008–2009, indeksikorjaamaton.

Teema	2008			2009		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Poikkihallinnolliset, kuntarajat ylittävät	6	172 000	31,3	11	362 000	38,9
Poikkihallinnolliset, paikalliset	5	78 000	14,2	3	40 000	4,3
Lapset ja nuoret	8	117 000	21,3	7	172 000	18,5
Ikääntyvät	2	25 000	4,5	1	35 000	3,8
Erityisliikuntapainotteiset	3	95 000	17,3	6	209 000	22,5
Laji- ja järjestötoiminnan kehittäminen	2	63 000	11,5	4	82 000	8,8
Koulutuksen ja koulutusmateriaalien kehittäminen	0	0	0,0	1	30 000	3,2
Yhteensä	26	550 000	100,0	33	930 000	100,0

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Haukilahti T. 2009. Terveystta edistävän liikunnan hankkeet 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.2.2009.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2007, 2/2007, 1/2008, 2/2008, 1/2009 ja 2/2009 yhteenvedot.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.stm.fi>.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveystta edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.

12 Lasten ja nuorten liikunta

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen varataan vuosittain oma määrärahasa valtion liikuntabudjetista. Määrärahalla rahoitetaan mm. vuonna 1999 alkunsa saanutta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa, joka on jo edennyt vuosina 2008–2011 toteutettavaan kolmanteen vaiheeseensa. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman avulla pyritään edistämään erityisesti vähän liikkuvien lasten ja nuorten liikunnan harrastamista.

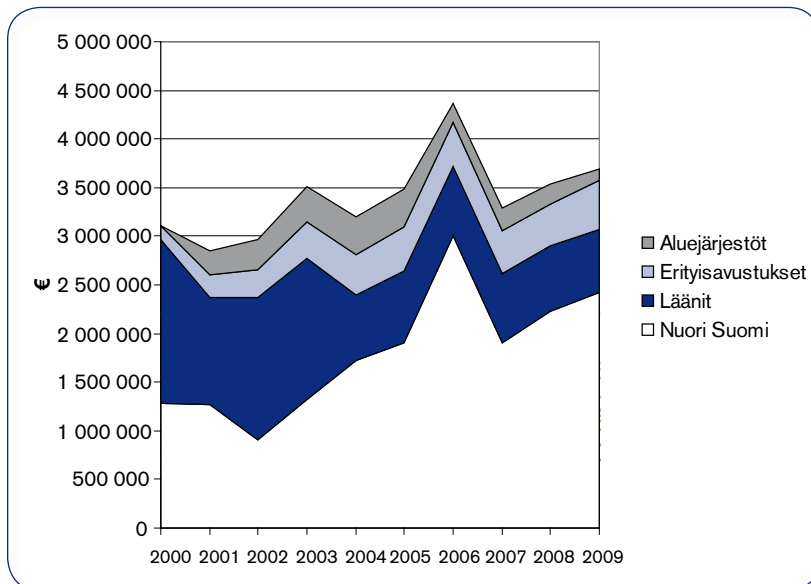
Lasten ja nuorten liikuntaohjelma toteuttaa hallitusohjelman linjausta, jonka mukaisesti liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa. Liikuntaohjelman kolmannen vaiheen tavoitteena on (a) jatkaa ja syventää ohjelman toteuttamista, (b) saada uusia kuntakoordinoituja kuntien ja kansalaistoimijoiden yhteishankkeita erityisesti kasvukeskuksiin sekä (c) löytää toimintamalleja, joissa eri toimijat voisivat entistä paremmin tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulutuksen, nuorisotyön ja liikunnan välillä. Ohjelman sisällöllisiä painopisteitä ovat seura-toiminnan laadun kehittäminen, koulupäivän aikana tapahtuva liikunta sekä varhaiskasvatus ja päivähoito.

Vuonna 2009 lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen kohdistettiin valtion liikuntamäärärahoista yhteensä 3 690 000 euroa. Tästä määrärahasta 650 000 euroa osoitettiin lääninhallituksille jaettavaksi edelleen muun muassa iltapäivätoiminnan laadulliseen kehittämiseen, 3–9 -luokkalaisten välittömästi koulupäivän jälkeisen toiminnan kehittämiseen sekä paikallisiin pilottihankkeisiin. Liikunnan aluejärjestöille määrä-

rahasta osoitettiin 116 000 euroa lasten ja nuorten liikunnan aluekehittäjien työhön. Muihin lasten ja nuorten liikuntaohjelman hankkeisiin kohdennettiin yhteensä 2 924 000 euroa. Kuviossa 25 on esitetty lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt valtionavustukset vuosina 2000–2009. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen osoitetuista määrärahoista 2 422 000 euroa myönnettiin Nuori Suomi ry:lle, joka koordinoi ja toimi vastuullisena toteuttajana liikunnan seuraohjelmassa. Valtionavustuksestaan Nuori Suomi ry kohdisti tukea muun muassa seuraaviin käyttötarkoituksiin: edelleen jaettavaksi seuratoiminnan kehittämistukeen 597 000 euroa ja lajiliittojen hanketukeen 260 000 euroa, koulutuksen kehittämiseen ja tukemiseen noin 160 000 euroa, nuorten harrasteliikuntaan noin 135 000 euroa, Monipuolinen liikuntakerho -hankkeeseen noin 83 000 euroa, Koululaiset liikkeelle -hankkeisiin yhteensä 70 000 euroa, 12–15-vuotiaiden kilpaurheilun kehittämiseen noin 92 000 euroa, erityisryhmien liikunnan koordinointiin noin 59 000 euroa, Liikuntaa ja yhdessäoloa nuorten (7–9 lk) ehdoilla -hankkeeseen noin 92 000 euroa sekä Lisää liikettä -hankkeisiin yhteensä noin 324 000 euroa. Liikuntaohjelman alueelliseen toteuttamiseen puolestaan kohdistui noin 254 000 euroa ja ruotsinkieliseen toteuttamiseen noin 30 000 euroa.

Nuori Suomi ry:n valtionavustuksen lisäksi opetusministeriö myönsi vuonna 2009 yhteensä 262 000

Kuvio 25. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

euroa erityisavustuksia valtakunnallisiin, alueellisiin sekä paikallisiin lasten ja nuorten liikunnan kehittämishankkeisiin. Avustettuja hankkeita oli yhteensä 14 kappaletta, ja niille myönnettyt avustukset vaihtelivat 4 000 ja 40 000 euron välillä. Näiden kehittämisavustusten lisäksi opetusministeriö myönsi lasten ja nuorten liikunnan toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten 240 000 euron avustuksen Liikunnan ja kansanterveyden edistämiseksi lasten ja nuorten liikuntaohjelman seurannan ja arvioinnin toteuttamiseksi.

Vuonna 2009 opetusministeriö valmisteli myös Liikkuva koulu -hankkeen käynnistämistä vuonna 2010. Hankkeen tavoitteena on parantaa kouluikäisten fyysistä aktiivisuutta ja vakiinnuttaa kaikkiin peruskouluihin kouluikäisten liikuntasuosituks.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
- Liikkuva koulu -hanke. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4. Helsinki: Opetusministeriö.
- Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Seuratoiminnan kehittämistuki -hanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.seuratuki.fi>.
- Valtion talousarvioesitys 2009. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2009. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2009/he_2009.html.

13 Erityisliikunta

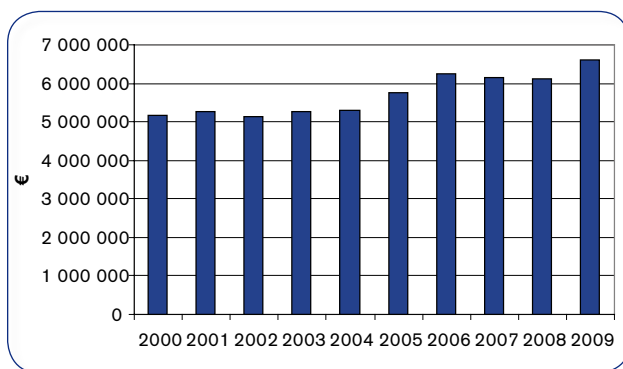
Erityisliikunta on tarkoitettu henkilöille, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteensa vuoksi. Erityisryhmien liikunta tai soveltava liikunta on enimmäkseen tavallista terveyttä tai toimintakykyä edistävää liikuntaa, mutta myös erityisryhmien huippu-urheilu lasketaan mukaan erityisliikuntaan. Arvioiden mukaan yli miljoona suomalaista kuuluu liikunnan erityisryhmiin korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohde-ryhmän tarpeet huomioivaa soveltavaa liikuntaa, jossa vaaditaan erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana noin 250 000 henkilöä.

Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät etenkin kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut. Myös lajiliitot ja urheiluseurat osallistuvat erityisliikunnan järjestämiseen tekemällä yhteistyötä em. toimijoiden kanssa. Keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä erityisliikunnalle on sisällytetty myös liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen

huomioon myös erityisryhmät”. Suomen kunnissa työskentelee tällä hetkellä noin 90 nimettyä erityisliikunnan ohjaajaa. Kunnille osoitetun kyselyn tulosten perusteella vuonna 2008 kunnissa tehtiin erityisliikunnanohjaaja-nimikkeellä keskimäärin kaksi henkilötyövuotta 100 000 asukasta kohden. Esitetty luku on kuitenkin vain suuntaa antava, sillä kaikki kunnat eivät kyselyyn vastanneet.

Liikuntalaissa säädetysti valtion liikuntaneuvostolla on erityisliikunnan jaosto. Jaosto toimii liikunnan asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisliikunnan jaoston tehtävänä on tehdä esityksiä, aloitteita ja kehittämisselvityksiä erityisliikunnan alalta, antaa erityisliikuntaan liittyviä lausuntoja, järjestää koulutustilaisuuksia alan yhteisöjen kanssa sekä vastata koulutuksen yhteensovittamisesta, osallistua alan kansainväliseen yhteistyöhön, toimia tiedonvälittäjänä eri hallintokuntien ja alan toimijoiden välillä sekä edistää erityisliikuntaa kunnissa, järjestöissä ja laitoksissa.

Erityisliikunnalla ei ole valtion liikuntabudjetissa omaa momenttia, vaan sen määrärahoja sisältyy useisiin tilijaottelun kohtiin. Määrärahoja erityisliikunnalle ohjautuu mm. kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaismäärärahat vuonna 2009 olivat noin 6,6 mil-

Kuvio 26. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2009, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

joonaa euroa, mikä on 600 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuviossa 26 on esitetty erityisliikunnalle myönnetyn kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2009. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Kuntien liikuntatoimen valtionosuuksista erityisliikuntaan kohdistettiin vuonna 2009 noin 2,2 miljoonaa euroa. Tästä puolet kului erityisliikunnanohjaajien palkkoihin ja puolet ohjattuun erityisliikuntatoimintaan. Esitetty summa on arvio ja perustuu kunnille osoitetun vuoden 2009 tilannetta selvittäneen kyselyn tuloksiin (Ala-Vähälä 2010).

Valtakunnallisten erityisliikuntajärjestöjen osuus erityisliikunnan kokonaismäärärahoista vuonna 2009 oli n. 3,3 miljoonaa euroa, mikä sisältää sekä Paralympiakomitean että 14 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilijoiden apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitetut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä niiden toiminta-avustuksia tarkistettaessa. Liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen valtionavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6. Valtionavustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Vuonna 2009 erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin myönnettiin valtionavustusta n. 600 000 euroa, mikä on 100 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tuettuja tutkimushankkeita oli 13 kappaletta. Muihin kohteisiin, kuten erityisliikunnan julkaisuihin, kansainväliseen yhteistyöhön, hallintoon ja kehittämishankkeisiin käytettiin yhteensä 500 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimusavustukset ja muut rahoituskohteet vuosina 2004–2009 on esitetty taulukossa 59. Taulukon indeksikorjaukset on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 2000=100.

Lähteitä:

- Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2009.
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Taulukko 59. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2009 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Hakija	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Erityisliikuntajärjestöt	2 485 031	2 662 818	2 899 499	3 021 648	3 059 542	3 300 000
Erityisliikunnan tutkimus	378 671	459 107	613 356	431 664	509 924	600 000
Muut kohteet	236 670	344 330	501 836	539 580	509 924	500 000
Yhteensä	3 100 372	3 466 254	4 014 691	3 992 892	4 079 389	4 400 000

Lähteet

- Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2009.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2000–2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Haukilahti T. 2009. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.2.2009.
- Heikkinen S. Liikunnan kansainvälisen yhteistyön tapahtumia vuonna 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. 16.10.2009.
- Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2009.
- Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Liikkuva koulu -hanke. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2007, 2/2007, 1/2008, 2/2008, 1/2009 ja 2/2009 yhteenvedot.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2009.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan verkkosivut.. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarot/?lang=fi.
- Opetusministeriö. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2009.

- Opetusministeriö. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden laskentaperusteena käytettävien opiskelijavuorokausien korjauspäätös vuodelle 2009.
- Oravainen T. 2009. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuistio 2009.
- Paajanen M. Tavoitteena laadukas ja yhteiskunnallisesti vaikuttava tutkimus. Liikunta & Tiede 5/2010. Forssa: Liikuntatieteellinen Seura.
- Seuratoiminnan kehittämistuki -hanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.seuratuki.fi>.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.stm.fi>.
- Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>.
- Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001-2010. Helsinki.
- Tilastokeskus 2010. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>
- Tilastokeskus 2010. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>
- Tolonen H. 2008. Joukkuepalloiluprojektin toteuttamiseen myönnettävän valtionavustuksen edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 11.6.2008.
- Tolonen H. 2008. Urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja arviointiin myönnettävien valtionavustusten edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.6.2008.
- Tolonen H. 2009. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2009. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 16.1.2009.
- Tolonen H. 2009. Vuoden 2009 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö 2009.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Urheiluakatemit. 2009. Suomen Olympiakomitean verkkosivut. Saatavilla: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/opinto-ja_uraohjaus/urheilijoiden_opiskelumahdollisu/urheiluakatemit/
- Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia. Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Valtakunnallisten lajiliittojen tulospäätösten määräraha- ja kehittäminen - avustussuunnitelma V:n muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2009.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002.
- Valtiokonttori. Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.
- Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.
- Valtion liikuntaneuvosto 2008. Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Valtion talousarvioesitys 2009. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2009. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2009/he_2009.html.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2009. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2010. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://www.tilinpaaotoskertomus.vm.fi>.

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2010 ilmestyneet

1 Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010–2014	10 Kulttuuri – tulevaisuuden voima; Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta
4 Luonnontieteiden, lukemisen ja matematiikan osaamisen arviointi. PISA 2006 -VIITEKEHYS	12 Kultur – kraft för framtiden; Kommitténs förslag till redogörelse om kulturens framtid
5 Yliopistojen rakenteellinen kehittäminen, akateemiset yhteisöt ja muutos; RAKE-yhteishankkeen (2008–2009) loppuraportti	13 Creative Economy and Culture in the Innovation Policy
6 Perusopetuksen laatukriteerit	14 Fostran till globalt ansvar. Slutrapport från styrgruppen för projektet om globalt ansvar
7 Kvalitetskriterier för den grundläggande utbildningen	15 Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009
8 Liikuntatoimi tilastojen valossa; Perustilastot vuodelta 2008	16 Opetusministeriön kansalaisjärjestöstrategia
9 Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Globaalivastuuprojektin ohjausryhmän loppuraportti	17* Konst och kultur ger välfärd – förslag till åtgärdsprogram 2010–2014
	18 Culture – Future Force; Report on the futures of culture

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2010 ilmestyneet

1 Koulutus ja kulttuuri. Vuosikatsaus 2009–2010	24 Kulttuurialan kolmas sektori
7 Noste-ohjelma 2003–2009. Loppuraportti	
8 Noste Programme 2003–2009. Final Report	
9* Art and Culture for Well-being –proposal for an action programme 2010–2014	
10* Näin suomalaista kulttuuria viedään; Kulttuurivientiraportti 2009	
11* Kiinnostuksesta kysynnäksi ja tuotteiksi – Suomen koulutusviennin strategiset linjaukset	
13 Tohtoritarve 2020-luvulla. Ennakointia tohtorien työmarkkinoiden ja tutkintotarpeiden pitkän aikavälin kehityksestä	
14 Tiedepolitiikan kansainvälisiä kehitystrendejä 2000-luvulla. Finnish Science Policy in International Comparison -hanke	
16* Interim Evaluation of the Lifelong Learning Programme 2007–2009 in Finland	
17 PISA, PIAAC, AHELO: Miksi ja miten OECD mittaa osaamista?	
18 Opiskelijatutkimus 2010; Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu	
21 PISA09; PISA 2009 ensituloksia	

* Ei painettu, vain verkossa

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet
Ministry of Education and Culture
Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-485-978-3 (nid./hft.)
ISBN 978-952-485-979-0 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0327 (painettu/print)
ISSN: 1799-0335 (PDF/Online)

